

Szerke és kiat: Cl Baron Disztér 2., I. em. 10. Tele: 9-77. Előfizetés Havonta 110, negyedévre 3 évre 600, egészévre 1200 I földre: Havonta 2, negyedévre 12, egészévre 20 dol. detések díjszabás szerint. Az „UJ KELET” az erdélyi és bányási zsidóság egyetlen politikai napilapja. Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

KELET

BUDAPEST

ZSIDÓPOLITIKAI NAPILAP

Bérmertelen leveleket nem fogadunk el. — Kéziratok megőrzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jámber Ferenc. Bucuresti szerkesztő Hászszegi Ernő, Strada Matei Mile 2. Szombat, 1934. nov. 17. 5695. EV. XVII. ÉVF. KISZLEV 10. 258. SZÁM.

Az osztrák kormány és a zsidók

Nehéz dolog ma osztrák kancellárnak lenni. Amyi szempontokra kell tekintettel lennie a kis állam vezetőjének, hogy nem csoda, ha szavaiban és tetteiben gyakran cáfol rá önmagára.

Ez a sorsa és ez a karaktere a mai Schuschnigg-kormánynak. Kifelé meg kell szereznie a külföldi szimpátiáját, ami elsősorban a kisebbségek civilizált kezeltetésének látszatát követeli meg. Befelé viszont meg kell szereznie azon körök bizalmát és tetszését, amelyek egyébként a nemzeti szocializmus felé hajlanak.

Schuschnigg igyekszik is e kettős követelménynek legjobb tehetsége szerint megfelelni.

Valahányszor külpolitikai nyilatkozatot tesz vagy nemzetközi fórumok előtt hallatja szavát — sohasem mulasztja el nyomtatékon kijelenteni, hogy Ausztria nem ismer különbséget állampolgárai között, nem ismer sem felekezeti, sem nemzetiségi különbségeket.

Valahányszor zsidó küldöttségek keresik fel, mindig talál egy kedves szót, egy megnyugtató kijelentést feléjük.

A kormánygépezet azonban egészen másra gondol és pontosan ellenkező irányban működik.

Hisz a kormánynak nemcsak külpolitikai és humanitárius feladatai, hanem komoly belpolitikai érdekeltiségei is vannak.

Ausztriában ma viszonylagos csend van. A kormánynak sikerült maga köré csoportosítania az osztrák politikai erőket. Azokat is, amelyeket legfeljebb formai különbségek választanak el a nemzeti szocializmustól és a fasisztustól, azokat is, akik „alapos” keresztény politikát követelnek és azokat is, akik mérsékeltébb irányzatok tartoznak.

Ezeknek az elemeknek nyújtani kell valamilyen meg kell mutatnia a kormánynak, hogy „komoly” szándékai vannak. S hol mutathatják meg legkönnyebben ezt a kormányok?

A zsidókon. Schuschnigg kormánya is tanult Hitleről és társaitól.

Az iskola-géttő kísérlete mely a zsidó gyermekek burkolt kiközösítését célozta és a felelő zsidók denaturalizálása mind „komoly” szándékokra mutatnak, melyek alkalmasak lehetnek az antiszemita követelmények kielégítésére, de ennél is alkalmasabbak arra, hogy kétségbeesett megvilágításba helyezze az osztrák zsidóság sorsát és jövőjét.

Schuschnigg lavírozása a külföldi szimpátiák és a beföldi követelmények között nem sikerült. Mindenki előtt világos, hogy a kormány erős antiszemita befolyás alatt áll és a külföldinek szölvő megnyugtató és humanitárius nyilatkozatok mögött burkolt, de annál előtűzatosabb antiszemita kurzus húzódik meg.

A zsidók kirekesztése a közhivatalokból és bizonyos gazdasági funkciókból első fejezete volt ennek a kurzusnak. Ami a keleti zsidók egy kis csoportjának hontalanná tételét illeti, ez is csak kezdet. Schuschnigg maga mondotta néhány nappal ezelőtt, hogy kénytelen lesz különbségeket tenni a benszült és a háború után bevándorolt elemek között. Tudott dolog, hogy Bécs zsidóságának jelentős részét ilyen elemek alkotják. Ezeknek minden okuk meg van az aggodalomra jövőjüket illetőleg.

Nem valószínű azonban, hogy ez a lassú processzus megfékeztesse a külföldi közvéleményt. Még kevésbé valószínű, hogy ez a burkolt, de egyre kivilágító kurzus mellett meg fogja tudni tartani Schuschnigg kormányt a külföldi szimpátiáit.

Mosley

Sir Oswald Mosley urat, aki nagyon előkelő ember, angolai viszonylatokban szokatlan pech érte tegnap.

A klasszikus szólásszabadság és demokrácia hazájában letartóztatták az angolai politikai élet fenegyerekeit, aki miként kevésbé előkelő politikai őse: Mussolini, szintén a munkáspártban kezdte karrierjét, hogy néhány év leforgása alatt az angolai fasisztus apostolává magasodjék.

Mosley urnak a munkáspárt nem volt elég

Roosevelt erélyesen folytatja reformpolitikáját

La Follette szenátor támogatja Roosevelt törekvéseit

Newyork, november 17. A lapok azt a megbízható helyről szerzett értesülést szereztek, hogy Roosevelt már a közeljövőben újra erélyesen hozzálát gazdasági reformpolitikája folytatásához. Fontosságot tulajdonítanak az elnök és La Follette szenátor legutóbbi találkozásának. A szenátorban sokan a jövő emberét látják, aki abban az esetben, ha a legközelebbi választás során Roosevelt nem vállalja újra az elnökké jelöltetést, a legélesebb köztársasági elnökjelöltek egyike lenne. A szenátor is pártvezér s pártja baloldali mint a demokraták. Általános a vélekedés,

hogy ha Roosevelt teljes erővel újra a radikális gazdasági politika terére lép, La Follette támogatni fogja. A londoni lapokhoz érkezett táviratok szerint az amerikai kormány el van határozva arra, hogy a legerősebb légi flottává építi ki hadi-aviatikáját. A kongresszusi ülészek elé légi flottafejlesztési tervet terjesztenek, amelynek keretében ez a törekvés megvalósítható. Jelenleg már nyolcszáz hadirepülőgép van építés alatt Amerikában. Ezek közül ötszáz elavult gépek helyére állítanak be szolgálatba.

A kisantant-államok együttesen vádolják Magyarországot a marseillei merénylet miatt

November 21-én nyújtja be memorandumát a Népszövetség titkárságához Jugoszlávia

Párizs, november 16. Jugoszlávia népszövetségi delegátusa, Fotics tegnap Párizsba érkezett és beható megbeszéléseket folytatott a Quai d'Orsain azzal a memorandummal kapcsolatban, amelyet Jugoszlávia a marseillei merényletre vonatkozólag a Népszövetség elé akar terjeszteni. Fotics egyebek között hosszasan tanácskozott Massignivel, Franciaország állandó népszövetségi delegátusával.

Az eddigi hírek szerint Jugoszlávia november 21-én nyújtja be memorandumát a Népszövetség titkárságához. Megbízható politikai körökben úgy tudják, hogy a jugoszláv memorandumhoz Romániának és Csehszlovákiának egy-egy rövid jegyzéke van csatolva. A jugoszláv panaszirat konkrét formában vádat emel Magyarország ellen a marseillei merénylet miatt; Románia és Csehszlovákia a memorandumhoz csatolt jegyzékeiben magukévá teszik ezt a vádat. A Népszövetség titkársága körében remélik, hogy a memorandum fölötti vita során sikerülni fog elkerülni az élesebb összetűzéseket. Valószínűnek tartják, hogy a jugoszláv állásponttal szemben Olaszország is a megvádolt Magyarország mellé fog állani.

Párizs, november 16. A Journal des Débats szerint a kisantant külügyminiszterei a genfi tanács ülészek megkezdése előtt újabb tanácskozásra ülnek össze Genfben s ott döntések véglegesén afelől, hogy a marseillei me-

rénylet ügyét terjesszék-e a tanács elé. A lap valószínűnek tartja a Népszövetség elé vevő irányában történő döntést.

Belgrádi jelentés szerint Jectifs jugoszláv külügyminiszter elutazott Genfbe. Jölinformált helyről származó közlések szerint a jugoszláv külügyminiszter emlékiratot visz magával, amelyben bizonyítékokat sorakoztatnak fel a marseillei büntény nyomozási eredményeivel kapcsolatban.

Szófia, november 16. (Rador). Szófián való átutazása alkalmával Tevfik Rüzsi bey török külügyminiszter kijelentette az újságíróknak, hogy 24 órát Belgrádban tölt és a jugoszláv külügyminiszterrel megtárgyalja a marseillei merénylet ügyének Népszövetség elé utalásának kérdését. Rüzsi bey kijelentette, hogy 15 éve Törökországnak nincsenek revizionista törekvései és nem akar lemondani erről az álláspontjáról.

— Újabb halálos ítéletek Ausztriában. Bécsből jelentik: A salzburgi esküdtsek hat robbanóanyag-rejtegető vádlott bűnperében ítélték. A vádlottak közül három kötéltali halálra ítélték, három pedig felmentettek. Mivel a halálos ítéleteket esküdtbírószék hozta, azok felebbezés alá kerülnek és magasabb bírót fórumok is foglalkozni fognak a bűnperrel.

radikális, éppogy, mint Mussolininak, ezért vedlett át fasisztává. Ugy gondolta, hogy ha nem lehet kellő gyorsasággal előre haladni a fejlődés útján, úgy meg kell találni a megfelelő gyorsaságot a hátrafelé való haladásban.

Mert Mosley ur számára, éppogy, mint a többi politikai kalandorok és fasiszták számára nem a cél a fontos, hanem a rekord, amellyel a célokat meg lehet közelíteni.

Mosley ur azonban rosszul választotta meg a helyet és az országot, ahol politikai rekordmániáját ki akarja élegetni. Anglia ugyanis az az ország, ahol mindent lassan, de annál alaposabban s biztosabban csinálnak s ahol az egész világ szerencsésjére — a temperamentum túlfűtöttsége, az elszabadult ösztönök heve még nem tudta elhomályosítani az értelmes józanság világosságát.

Eleddig meglehetősen szabadsággal ágálhattott Mosley ur, a renegát szocialista az angol politikai élet egyelőre csak kabaré-célokra szolgáló deszkáin.

S talán még most is szabadon ágálhatna, ha pechjére a munkáspárt nem arat olyan hatalmas győzelmet a legutóbbi községi választásokon.

Ez a győzelem ugyanis nemcsak magára

VILAG TÜKRÉ

Az amerikai antiszemizmus

Írta: Ernst Kahn

Newyork, november hó Huszonöt évvel ezelőtt Jakob Schiff, az amerikai zsidóság akkori vezére a következőkben próbálta megmagyarázni nekem az amerikai zsidók életében látható feszültséget:

— Amikor, mi német zsidók a 19. század közepe táján Amerikába jöttünk, a régi benszült portugál és spanyol zsidók lenéztek bennünket, kerültek a mi társaságunkat. Ma boldogok, ha dolgozunk nálunk, ha engedjük őket keresni. Ma mi vagyunk a nagy emberek és ma mi nézzük le a keleteurópai új jövevényeket. Ha nagyon magasra fogjuk hordani a fejünket és nem fogunk együttműködni ezen, ma még megvetett elemekkel, úgy gyermekeink sorsa a mai szefárdok sorsának megismétlődése lesz.

Abban az időben volt ez, amikor a közep európai „tisztességes” zsidó csak orrfintorítással tudott beszélni a „keike”-k-ről. „Keikes” volt mindaz, ami „Berlin háta mögött” született. Vagyis a keleti zsidók, akiket nem győztek eléggé megvetni. Ha valakit „keike”-nak jellemeztek, az már társadalmilag nem jöhetett számításba.

Mi európaiak jól ismerjük ezt a keverékét az előkelőségnek, a patenthafasizágnak és a konkurrenciafélelemnek. Mi cionisták sokáig harcoltunk ezen áramlat ellen, de nem maradéktalan sikerrel, amint ezt legutóbb Baltimoreban, egy nőegyleti gyűlésen tapasztaltam.

A gyűlésen gyűjtést akartak rendezni a szűkölködő német menekültek részére. A rendezvény főszónoka egy keleti származású, magasrangú bíró volt, aki elmondotta, hogy Berlinben volt és egy vendég-lőben a szomszédja — egy német zsidó — naivan és egészen nyíltan azt mondotta, hogy a német zsidóknak nem lett volna kifogásuk az ellen, ha a kormány kiutasította volna a keleti zsidókat, de...

S mi történik? Ezek a „keike”-k, a keleti zsidók legalább annyit adnak ma a német zsidók segélyezésére, mint a nyugatiak. És ezzel keveset mondtunk.

De amikor a „Young Men's Hebrew Association” könyvtártermében ülve, lejegyeztem azokat a gondolatokat, melyek a baltimorei gyűlésen ezekről a tulasszimilált zsidókról elhangzott megvető szavak nyomán ébredtek bennem, — hirtelen ismerős német muzsika ütötte meg fülemet és legnagyobb meglepetésemre egy száztagu zenekarra bukkanám, melynek élén egy félreismerhetetlenül keleti származású zsidó karmester állott munkásbluzban.

És különös dolog. Az utóbbi idők eseményeitől függetlenül a német kultúra a legjelentősebb összekötő kapocs az Amerikában élő keleti és nyugati zsidók között. Kezdődik a nyelvnél és végződik a konyhánál.

Az utóbbi időben természetesen sok zavar keverődött ebbe a kulturkapcsolatba, mely a zsidókat a németiséghez fűzi. Egyesek — német származású zsidókról van szó — ma is igyekeznek kompromisszumot kötni német és zsidó érzelmeik között, mások egészen fájdalmasan viselik el a németországi zsidósors fordulatát. Az ilyen zavarok olyan jelenségeket is mutatnak, melyek emberi tragédiákhoz állanak közel. Hogy egyébről ne beszéljünk, itt van James Speyer esete. Amerikában született, Németországban neve kedett és atól az időtől kezdve mélyen összeforrott lelkileg ezzel az országgal. Nagy alapítványokat létesített Németországban. A háboru alatt hagyta, hogy „németbarátnak”

pecsételék meg Amerikában. A háború után nagy anyagi áldozatot hozott a frank futri égetemért... És most nagy kerülő-uton, szertett Németországának megkerülésével keil, hogy Karlsbadba utazzon...

Jakob Schiff proficiája részben beteljesült. Már számszerű helyzetüknl fogva is egyre jelentősebb szerepet játszanak az amerikai zsidóság életében a keleti „jövénnyek“. És nem telik bele sok idő és társadalmi téren is elérik teljes egyenranguságukat.

Ma amikor a régi amerikai templom-egyesületek, zsidó klubok és intézmények — és ezek mind jó társaságnak számítnak — egyre súlyosabb helyzetbe kerülnek, szívesen veszik a nyugatiak is a keleti „keike“-k támogatását és szívesen adják férjhez lányukat a keleti „testvérekhez“.

Ha a középeurópai származású zsidóval arról beszélünk, hogy miért viseltetik ellenszenvvel a keleti elemek iránt, feleletül elmeséli, milyen zsidóellenes atmoszférát váltott ki annakidején a lengyel-orosz bevándorlási mozgalom.

Mindenesetre megállapítható, hogy az amerikai ezen zsidóellenes beállítottsága arra az általános védekezni akarásra vezethető vissza, melyet az amerikai minden bevándorlóval szemben tanusit. A százszázalékos amerikai gyűlölet minden külföldit, legyen az török, zsidó, német, avagy olasz. Fél minden idegen és külföldi befolyástól. Ez a mozgalom természetesen csak akkor válik problematikussá, amikor valamely bevándorlási tömegjelenség lesz és amikor világosan elhatárolt kulturárok, nyelvekről, stb. van szó.

Amíg egy viszonylag enyhe zsidó beszivárgás volt Középeurópából Amerikába, mely németül beszélő és erősen asszimilált zsidókat hozott magával, addig nem merültek fel súlyosabb problémák ezen a téren. Amikor azonban megindult a keleti zsidók tömegbevándorlása, mely jiddisül beszélő és olvasó, főleg nagyon szegény és primitív életű embereket öntött magából, — felütötte fejét az amerikai védőakciója, mely főleg társadalmi formákban nyilvánított meg. Számátalan klub kizárta tagjai sorából a zsidókat. A löncsökön találkoztak ugyan a zsidó és nemzsidó előkelőségek, de családi estélyeikre már nem hívták meg egymást. Vagyis megszűnt a társadalmi érintkezés. Egyes szállodák nem fogadtak be zsidó vendéget. Egy híres angol színésszel, akinek zsidó hangzása neve volt, a következő történet meg ebben az időben:

Amerikai turnéja során az egyik szállodában azzal fogadta a tulajdonos, hogy nem fogad be zsidó vendéget. Mire a művész ezt felelte: „Uram, ön engem zsidónak tartott, én önt gentlemannak tartottam; ugylátszik mindakettlen tévedtünk.“

Erről az antiszemita mozgalomról természetesen keveset tudnak a newyorki, vagy a csikagói zsidók. Hatalmas tömegekben élnek és mint ilyenek, zárt egészet alkotnak és érintkezésük a külvilággal egészen minimális. Ezért a vegyesházasságok is egészen ritka jelenségek az amerikai nagyvárosokban. A zsidók nem feleltek rá az amerikaiak társadalmi, kulturális életére. És ezzel hiányzik a legfontosabb előfeltétel, mely Németországban a nemzeti szocialisták legfőbb agitációs tökéje volt. Azokban az országrészekben és városrészekben, amelyeknek zsidó jellegük van, ez a karakter a politikai és közigazgatási életben is kifejezésre jut. Elég, ha rámutatunk Newyork állam legutóbbi kormányzó-választására. A demokraták, a zsidó Lehman jelölték, aki eddig is leg-

Menyasszonyok figyelmébe!

Gyapju és selyem טליתים Tallieszek

Ezüst vagy aranyozott bortníval készen felszerelve minden nagyságban és minőségben nagyon olcsón kaphatók:

Rosenzweig Anton

zsidó könyv- és rituális felszerelési cikkek üzletében.

Cluj, P. Mihai Viteazul 37—33.

Select Muzgó

GRETA GARBO remekműve

KRISZTINA KIRÁLYNŐ

népszerűbb kormányzója volt Newyorknak, a republikánusok sem tudtak jobb és népszerűbb jelöltet állítani, mint a zsidó Mosest és a szocialisták is Solomont jelölték a maguk részéről. A választásokon újra Lehman győzött.

Akadnak Amerikában is félős, ideges zsidók, akik nem szívesen látják egyes zsidó politikusok hasonló előretörését. Fő-

leg azokban a konzervatív körökben találhatók az ilyenek, amelyek szkepszissel viseltetnek Roosevelt politikájára iránt és félnék, hogy az elnök zsidó tanácsadó könnyen repülhetne pozícióikból és ennek káros kihatásait más zsidók is meg fogják érezni. Különösen Morgenthaurra, a kabinet pénzügyminiszterére vonatkoztatják ezt.

Ez a pesszimizmus távolról sem indokolt. Általában megállapítható, hogy a zsidókérdés nem jelent túlságosan fontos problémát az amerikaiak számára. Természetes, hogy a zsidók külön néptestet jelentenek számukra és együtt vallják az angol Lloyd Georgeval: „Csak azt a zsidót tartom utálatosnak, aki angolnak akarja kiadni magát.“

Korszerű idill a „békés“ Svájcban

Zürich, 1934 őszén

A villamos könnyedén kanyarog fel a hegyoldalon. Békés kertváros csinos uccái között fut végig a kocsi. Mindenütt szombat délutáni nyugalom, a virágos kertekben, az utcán és az udvarokon.

De mégsem, mert hírtelen itt is, ott is fegyveres emberek tűnnek fel. Vállrattett puskákkal, revolveres férfiak szállnak fel a kocsiba. A sarkon karabélyos kerékpárosok fordulnak be. Csupa civil, munkások és kispolgárok, olyanok, akiket az esztorgapad és a boltok pultjai mögül ismerünk. Most már több tuat, arcukon biztos nyugodtság, ezek tudják, hogy mit akarnak.

Es mind egy irányba tart. A külföldi agyán egy ijesztő gondolat fut végig: forradalom. Már-már kiugrana a villamosból és arra gondol, hogy felhívja a konzulátust. Mindenütt fegyverek. Katonafegyverek, a börtökökben revolver. A villamos peronján, a gyalogjárón, a kocsiuton. És mindenütt civilek. Sehol egy rendőr, sehol egy katona és mégis csend és nyugalom: mellettem egyedüli olvasók a „Züri Zitiig“-et, ahogyan „schweizer-dütsch“ a „Neue Züricher“-ot hívják és az asszonyok is, akiknek most sikoltaniok illene és jajveszékelníök kellébe, szorgalmasan tovább költögetnek és még a meginduló, most már tisztán hallható puskas és gépfegyverropogás sem zavarja meg őket munkájukban. A villamos sem áll meg és a kalauz kötelességtudóan kilyukasztja a jegyet. Ebben a harcias atmoszférában sem lehet bíleéni.

A szegény „Usiänder“-nek teljesen kiméruíték az ideget, amikor a villamos az „Allmend“, a zürichiek legnagyobb lövődéje előtt megállt. Mert mondanom sem kell, hogy a békés „Schwitzer“-eknek eszük ágában sincs polgárháboruzni: egyszerűen szombat délután van és ilyenkor minden épkéziláb „Eidgenosse“- leaktasztja a szögről fegyverét, amit az államszövetség acélsisakostul, gázálarostul nyugodtan rábíz a leszerelt katonára és kimegy lövészgyelétébe célibálni. A puskák és revolverek úgy hozzátartoznak a svájci szombat délután képéhez, mint a horgászóvesző, amely nélkül a francia városárnap elképzelhetetlen, vagy, mint a német Wochenendek „Laute“-ja.

De ezek a polgári ruhás fegyveresek másfelé veszik útjukat. En megállók az erdő szélén, ahol mindjárt ismerősökre bukkanok. Ko ur, a Kuo-Min-Tang hadsereg hadnagya és még egy kínai, a poroszokéhoz hasonló egyenruhában Ázsia lekötelező, de nekünk kifürkészhetetlen mosolyával nyújtja kezét. Ko urat eddig csak civilben láttam. Sokszor ültem vele a Studentenheim asztala mellett és hallgattam a távolkelet meséjét, amelynek hősei a XIX. hadsereg és további szereplői a Sanghai előtt horgonyzó hadihajók, Csang-Hai-Sek és — itt megfagy kis arcán a mosoly, csak szemében izzik az érzés, a gyűlölet érzése — a japánok.

Es megindulunk a gépfegyverropogás irányába.

Egymás mellett fekszenek a gépfegyverek. Egy Hotchkiss, egy Madsen és egy ismeretlen. (Talan a solothurni fegyvergyárból.) A kiszolgáló legénység tölténystráfkalk eteti őket. Furcsa egy legénység ez, csupa főhadnagy, kapitány, sehol egy Nemecek. És 300 méterre most emelkednek fel lassan a fehér céltáblák.

A rajonnal mögött egy ezredes körül civilek állnak. Tekintetüket nem veszik le a harmadik gépfegyverről, amely a többinél egyszerűbbnek és könnyebbnek látszik. Egyesenes sőtabotszerű jóság ez. May Károly arabiainak kovaköves puskáira emlékeztet. A civilek szótlanul állanak és hallgatják a gépfegyverek ropogását: a legközelebbben, a legélesebben az új, a legijesztőbbben a Madsen szól.

A civilek szótlanul figyelik a céltábláknál megjelenő színes zászlókat, figyelik a gépfegyvereket, nézik a kispriccelő töltényhüvelyeket. Csak a tiszték morognak, mert fáj a fegyvertől a válluk. A civilek hallgatnak, de az arcuk beszél és elárulja, hogy melyiküknek a gyárából került ki ez a kedves jóság, vagy melyikük tartozik a konkurenciához. A legcsendesebbek és a legnyugodtabbak egy vastag fekete bajuszu és kemény kalapú öreg ur mellett állnak. Ezek a rendőrségtől vannak itt.

Kinyújtott karral állnak most a tiszték: a német parabellum-pisztolyok precizitásával és amerikai Thomson-gépfegyverpistolyt hasonlítják össze, amelyet eddig csak háboruzongató chikagói gengszter-filmekben lártam. Mások a Bergmann-féle gépfegyverpistolyt próbálják ki.

Egy előmunkásféle ember ceremóniás lassúsággal egy karabélyt csomagolt ki dísznő, börtökjából. Szuronyt tűz rá, aztán kényelmesen végighasznál a szőnyegen, nehogy beszorozza magát a felázott földön. Feszült figyelem. A mutatóujj lassan, alig észrevehetően nyomja le a ravaszt. Elesen csattan el az első lövés, aztán a második, a harmadik. Áhá, egy automatikus karabély, nem kell mind den lövés után újra töteni. De mi ez? Most már a tizedik, huszadik lövés dörög el, majd egész sorozat. Ez a karabély egy gépfegyver, amely a jövő háborujának borzalmas gyalogsági fegyvere lesz és megszázaszorozza az egyes gyalogos tűzintenzitását. Kiténő svájci gyártmány.

Ezek után egy Scotti-féle automatikus fegyver már nem is kélt csodálatot, pedig az olasz gyáros személyesen magyaráz, dicsér, rábeszél.

Most ott állnak az urak a még melegeosüví fegyverek mellett. (Az ember orrlíkait lassan ellepi a puskapor díszkrét szaga.) A tiszték cigarettára gyujtanak és mindenki arra vár, hogy behozzák a céltáblákat összehasonlítás végett.

Egy szakasz svájci gyalogos tisztelegve vonul el az ezredes előtt. Inkább sportolók meneteleése ez és mégis, ezek az egyenruhába öltöztetett polgárok Európa legmegbízhatóbb erődítményeit építették meg St. Moritzban, a

Gotthardban s Simplonalagut körül. Sielők és véres köhögésű tüdőbetegek mit sem sejtve járnak a vasbeton kazematák világában. A szakasz elvonul és bakkancsaik cuppognak a sárban: ezek a világ legjobb céllövői.

„Nézzé Kapitány ur“ — szól az oerlikoni fegyvergyár egyik berlini kiejtési igazgatója, akinek arcát a német diákok menurás kardjának nyoma díszíti és ahi valamikor egy igen előkelő porosz ezred tisztikarához tartozott. — „amikor tavaly lenn voltam önöknél a minisztériumban, megmondtam a tábornok urnak, hogy tölem vegye meg a gépfegyvereket, jobban járna, mintha tölük venné, mert bár az én árum drágább, de az én hat darabomat nem adom oda a konkurencia tíz fegyveréért sem.“

A kapitány udvarias ember, kissé lágy, idegen kiejtése, amikor néhány kedveskedő szóban válaszol.

Es a német újra megszólal: „A mult hónapokban egy japán bizottság járt künn a te lepen. Nagyon érdeklődtek nehéz gépfegyverek iránt és végül két tankelhárító ágyut vettek tölük. Hiszen ön ismeri ezeket a biciklikerekekre szerelt kiténő precizitáú dolgokat. Ugy értesültünk, hogy két ágyut modelleknek vették és ma már otthon maguk állítják azokat elő.“

De mindezt mintha már nem is a kapitánynak mondaná, hanem csak úgy bele a levegőbe. Minden szót jól hangulyozott, úgyhogy a németül csak gyengén értő kínaiak is meghallhatták.

Esteledik. Most már csak nagy-néha székítja meg a csendet egy-egy lövés. Es a társaság is oszladozóban van már. Kedélyesen elbeszélgetnek az urak, germánok, latinok és mongolok. Csak ketten maradtak még hátra a felállított gépfegyverek mellett. Kezük végig sikklik a tökéletes gépek testén, kicsit félszegen, kicsit idegenül, kicsit a fiatalok, a gyerekek romlatlan kíváncsiságával és mi alatt a többiek elérték a kocsiutat és az autók megindultak a sima aszfalton, ujjuk megegyeszer elcsattintotta a töltetlen szerzszám ravaszát.

A mezőt most már félhomály fedte, úgy mint akkoriban Wu-Sung előtt. A lenyugvó nap utolsó pillantása megegyeszer megvilágitotta a szoborszerű sárga arccokat, megpihent a tányersapkák fehénapos kék emialjelvényén. Es finom mosolyra húzódtott szájuk, a két kínai tiszt szája, ott, a kihült gépfegyverek mellett.

Ök tudják, miért?

Bleyer György

A „halálraítél“ gyulafehérvári cigányok eposza a kolozsvári tábla előtt

Cluj-Kolozsvár, november 16. Érdekes pert újított fel tegnap a kolozsvári tábla Rădulescu tanácsa. A per sértette két cigány, míg a két vádlott dr. Ludovic Munteanu gyulafehérvári rendőrprefektus és Tipa Joan detektív. A két rendőrtisztviselő ellen hivatalos hatalommal való visszaélés miatt indítottak eljárást. Két évvel ezelőtt a két cigány, Avram Joan és Avram Ludovic betörték a gyulafehérvári polgármester lakására. A két cigányt törvényszék elé állították emiatt. Azok elmondották a bíróság előtt, hogy őket nem lehet megbüntetni, mert a „rendőrprefektus ur“ már előzetesen halálra ítélte mindkettőjüket. A bírák és a hallgatóság eleinte nem értettek mindebből semmit. A cigányok azonban tovább mesélték, hogy a betörés után a rendőrség elfogta őket, majd a rendőrprefektus elé kerültek, aki kimondotta, hogy a tettükért halálbüntetés jár. Kivítették őket a város határába és „végrehajtották“ a halálbüntetést. A „ki-

végzésnél“ jelen volt Munteanu rendőrprefektus és Tipa detektív. A két cigányt bekötötték a szemét, majd a megadott jelre többször a levegőbe löttek. Hogy a kivégzés illuziója teljes legyen egyikük többször pofonverte a két „delikvenst“. A pofonok voltak hivatva a golyókat helyettesíteni.

A törvényszék felmentette a cigányokat, de a kivégzésnek folytatása lett. A két tréfáskedvű rendőrtisztviselő hivatalos hatalommal való visszaéléseért bíróság elé került. A kolozsvári tábla, mint első fórum már foglalkozott egyszer az ügyvel és három-három hónapra ítélte ugy a rendőrprefektust, mint a detektívet. A semmitőszék azonban újratárgyalás végett visszaküldte a per iratait a táblához. A tegnapi tárgyaláson Rădulescu elnök kijelentette, hogy mivel már egyszer foglalkozott ott az ügyvel, a per iratait más tanáchoz teszik át és hivatalbeli kitézendő időre elhalasztották a tárgyalást. (H.)

Az

Képek, színpaltok

Bucuresti-Bukarest, Kelet tud.) A főváros öit magára. A Calea Mintik be. Ugy néz k palotától a Patriarkia mosták volna. Véges-sárga parlamenti belé nyilik az ut is a kat robot autónk a Victo ták a forgalmat.

Pagyogó sisakok, sz ruhás tiszték és rendő a képviselőházig. Az elegáns karosszériák jobbra és balra a kir ronjai...

Frakkok,

A hatalmas hallt a lásig tölti meg. Pir ruhák, mindenféle a himzéssel, aranyzsinór kérre való sok deko pöki és papi rev parasztyunak. A folyokban komorabb a több a fekete, mint az zis... Kevés a fiatalok a bukaresti hölgyvilág vonult fel a tradíciók osztogatták a belépőj

Dimu Bratianu igaz jára sétál végig a szomban az ó frakkj sines. Ezzel is tüntet nak balválláról és jo

Gyorsan e

hat a Togal-tal

Küüéses meg

Idegfájdalom, S és minden

Rheumatikus eselő

Togal oldja s

és eltávolítja a szerveze

Minden gyógyszerár

Lei 52— vagy Lei 130—

Svájci kész

gok és dekórumok lö

közülök a kistermetű

kisebnek látszik, m

szemben. A tudóna

pocakja. Mintha emel

hoz s közben csak ug

már száirkuló fekete sz

A nemzeti parasztp

ter képviseli. A balo

ban huzódnak meg:

Mironescu, Mirto, Lu

geanu, Calinescu. Er

viseli. Maniu nem jöt

A kisebbségeket e

képviseli. A németek

zsidó kultusz repreze

rabbí egy püspökkel

hogy mikor tartják

mer moldvai érsekér

— Holnap délelőtt

— Azt hallottam,

— Délelőtt, főrab

püspök.

— Ha szentséged i

tosan így is kell len

nagylelkűen Niemerov

Saveanu elnök fe

nek bol az egyik, ho

fel. Utasításokat os

mitn valami hadvezé

szives szava, egy ba

Most Sibiceanuval

binetfőnökével beszél

becsületrendjéhez, an

Az ünnepi nyitány

Képek, színpotok a parlament őszi ülészakánának ünnepélyes megnyitójáról

Bucuresti-Bukarest, november 16. (Az Uj Kelet tud.) A főváros ünnepélyes hangulatot ölt magára. A Calea Victoriei paronddal hintik be. Ugy néz ki az utvonai a királyi palotától a Patriarkia dombjág, mintha felmesták volna. Véges-végig erős kordonok. A sárga parlamenti belépőjegyek láttára megnyílik az ut is a katonaság sorsalai között, robog autók a Victoriein végig, ahol lezárják a forgalmat.

Pagogyó sisakok, szuronyok, fényes egyenruhás tisztek és rendőrtisztek kísérek végig a képviselőházig. Az oszlopos főbejárattal előtt elegáns karosszékek egymás hegyén-hátán. Jobbra és balra a királyi gárda lovaseszkadronjai...

Frakkok, generálisok, püspökök

A hatalmas hallt a generálisok kara zsufoltságig tölti meg. Piros, kék és zöld egyenruhák, mindenféle sujtással, sok aranyhímzéssel, aranyzsinórokkal. Egy egész székérre való sok dekoráció... Frakkok, püspöki és papi reverendák, fehér, szöttes parasztyunyak. A folyósókon zaj. A páholyokban komorabb a hangulat, mint máskor, több a fekete, mint az élénk szín. Tán a krízis... Kevés a fiatalság s érthetetlen módon a bukaresti hölgyvilág színe-java ezuttal nem vonult fel a tradíciókhoz híven. Irigy kézzel oztogatták a belépőjegyeket.

Iorga és Goga

Dnu Bratianu igazi oligarcha-bojár módjára sétál végig a folyósón. A többiekkel szemben az ő frakcján egyetlen kitüntetés sincs. Ezzel is tüntetni akar... Lám Gogának balválláról és jobb válláról széles szalagok.

lyukában. — Ilyen fiatal s máris, tagja a rendnek... bravó, bravó, te sokra viszed... Condruș, az óriástermetű kvesztor serényen tevékenykedik. A telefonfülkéből éppen a palotába telefonál.

— Már elindult? Három perce! Már rohan is az ülésterembe. A csengők zugni kezdenek. Az elnöki emelvényen már elhelyezték a mikrofont. Rádió fogja továbbítani a trónbeszédet. Percek alatt megtelik az ülésterem, a tábornokok a miniszteri padban helyezkednek el s állva várják a király megérkezését. A miniszterelnök helyén Antonescu, a vezérkar főnöke, utána Samsonovici tábornok, majd egy egész apró generális, még a válláig sem ér Samsonoviciant: Stefanescu-Amza volt hadügyminiszter. Mellét teljesen eltakarják a kinttettek...

A magas kormány

Megérkezik Miron patriarka. Néhány volt miniszter, közöttük a mindig nagyon vallásos dr. Lupu, kezét csókolnak az ősz, szépfejú főpapnak, aki Iorga és Presan marsall között foglal helyet. Aztán bevonulnak a kormány tagjai. Az elnöki székől balra Pop Valer, Manolescu-Strunga és Tatarescu a fiatalok pártja, a jobboldalon Nistor, dr. Anghelescu és Sassu, tehát az öregek. Manolescu-Strunga hatalmas alakjával teljesen eltakarja Titulescut, Leon, Cancicov, Iu-mandi, Mitica Constantinescu, a törpetermetű exellenciások nem is látszanak.

Moraj. Jön! jön!

Bratescu Voinescu, az ősz háznagy, öreg frakcjában, de fiatalosan csengő hangon kiáltja:

— Öfelsége a király!

Ha becsapták, Ön a hibás!

Egyetlen készítményt sem hamisítanak olyan szemérmertlenül, olyan gyakran, mint a híres KOPROL csokoládéhashajtót.

Ez a készítmény, amelynek biztos, de abszolút enyhe hatása még gyermekek számára is alkalmassá teszi, állandóan hamisításoknak van kitéve: hamisítják alakját, külsejét, csomagolását De csak a gondatlan vevőt lehet becsapni — mert a Kopro! név, amely egy a csokoládépasztillán, mint a dobozon rajta áll, könnyen felismerhető!

Árak:

1 drb. 4 drb. 10 drb.
3.-lei 11.-lei 27.-lei

KOPROL

zöt. Nincs jelen Averescu, Maniu, Bratianu György, Iunian, Grigore Filipescu...

Egy barátságatlan találkozás

A Ház előtt fényképezőgépek kattognak. A politikusok hű emberek, szívesen állanak a lencsék elé. Titulescu odalép Iorgához. Az újságírók csodálkoznak. Kibékültek?...

Kiderül, hogy holmi kis nézeteltérésről van szó. Titulescu keményen mond oda a valeni apostolnak:

— Önnek személyesen bármit, de annak az embernek, annak soha. És már megy is. Iorga ideges, rezeg a szakála és ő is elmegy. A fényképezőknek semmimem sikerült, az entrevue rövid és barátságatlan volt. (h. e.)

Fizetése képtelenséget jelentett Bulgária

A bolgár kormány beszüntette a külföldi államadósságok részleteinek fizetését. A Népszövetség megbizottja tiltakozása jeléül elutazott Szófiából

Szófia, november 16. (Rador.) A bolgár kormány elhatározta, hogy beszünteti a külföldi államadósságok részleteinek fizetését. A Népszövetség megbizottja erre tiltakozása jeléül elutazott Szófiából. A kormány kommunikét tett közzé, melyben

rámutat arra, hogy nincs abban a helyzetben, hogy fizetni tudná a folyó év május 15-én kötött egyezmény értelmében az esedékes részleteket. A népszövetségi biztos kijelentette, hogy nem ismeri el a részletek beszüntetését.

Megfosztották mandátumaiktól a spanyol forradalmi mozgalmakban résztvevő képviselőket

Feloszlatják a forradalmi szervezeteket

Madrid, november 16. A cortex tegnap 161 szavazattal 31 elnökeben elfogadta Gil Robles javaslatát, hogy a forradalmi mozgalmakban résztvevő képviselőket erkölcsi megtevélyedetteknek nyilvánítsák. Az összes szervezeteket, amelyek résztvettek a mozgalomban, feloszlatják és vagyonukat elkobozzák. Azok a képviselők, akik csekély részt vettek a legutóbbi forradalmi

jelleget megmozdulásokban, elveszítik mandátumaikat.

Egyidejű jelentés szerint az angol emberbarátokból álló bizottságot, amelyet a nemrég forrongások okainak kivizsgálására küldtek ki, a lakosság ellenséges magatartása következtében tegnap áttették a határon.

A feleséggyilkos bukaresti véndiák az esküdtszék előtt

Szabad-e az asszonynak „önálló” életet élnie?

Bucuresti-Bukarest, november 17. (Az Uj Kelet tud.) Az utóbbi évek egyik legmegrázóbb eseménye volt az a hitvesgyilkosság, amelyet Bukarestben Jon P. Visan „öregdiák” követett el. A huszonhét éves fiatal ember a betegségyelőző pénztárnál tisztviselősködött és közben jogi tanulmányait folytatta. Megnősült, gyermeke is volt, de családi élete csak szenvedést hozott számára. Felesége ugynevezett modern asszony volt, aki nem tartotta összegegyeztetetetlennek a házastársi kötelezettségeket a legteljesebb mértékben önálló életmóddal. Minden alkalommal biztosította férjét, hogy szereti, ami viszont nem gátolta meg abban, hogy néha

hajnalban jöjjön haza fiatal emberek társaságában

és hogy különálló utakon keressen szórakozást magának. Visan, aki a hivatali teendőin kívül állandóan tanulmányokkal foglalkozott, nem tudott otthonra találni a saját háztartásában, ami állandó civakodásra talált alkalmat a házastársak között.

Visan felesége azonban különleges nő lélek volt. Teodora asszony valahányszor Visan jelenetét rendezett, mert a kisfiút egyedül találta otthon, míg az asszony ki tudja, hol szórakozott, kijelentette, hogy ő így fogja fel az életet. Jogában áll

Még ma vegyen jegyet az Opera hétfő esti szimfonikus hangversenyére, Márnardi világhírű csellóművész részvételével. Vezényel Bobescu. Jegyek: Színházi ügynökség főtéri kioszk és Opera.

azt tenni szabad idejében, amit akar, anélkül, hogy erről beszámolni tartozna férjének.

Minden esetben megtagadta a felvilágosítást arra vonatkozólag, hogy hol töltötte az éjszakát, vagy a nappalt, de kijelentette, hogy változatlanul szereti a férjét.

Visan nem tudta beleélni magát ebbe a furcsa helyzetbe. Egy napon, mikor délután kettőkor hazajött az irodából, csunya veszekedés zajlott le a házastársak között, amikor is Teodora asszony elismételte férje előtt furcsa elméleteit. Visan kiment a konyhába, ahol a vita folyt, a szobába lépett, magához vette töltött revolverét és visszatért konyhába, hogy megölje feleségét. Közben a gyermekkel is váltott néhány szót, de ez sem tudta felrázni borzalmas elhatározásából. A konyhába lépve,

ötször rálőtt feleségére,

aki azonnal meghalt. Ezután Visan ugyanilyen hidegvérrel egyenesen a rendőrkapitányságra ment, ahol bejelentette, hogy megölte a feleségét. Az esetet Oprescu vizsgálóbíró vizsgálta ki, aki most terjesztette be a vádhatározatot, mely Jon Visant szándékos emberölésért és tiltott fegyverviselésért fogja felelőségre vonni. Az ügy az esküdtszék elé kerül.

Emésztési torturák

Ha étkezés után gyomrában fájdalmakat érez, a fájdalmakat bizonyára gyomorsavtúltengés okozza. A gyomorsavtúltengés a gyomor kényes nyálkahártyáját állandóan izgatja és a fájdalmak minden étkezés után egyre nőnek. A főlölesleges gyomorsavmennyiség semlegesítése irányában egy alkalikus só a Magnesia Bisurata utján rövid idő alatt igen szép eredmény érhető el. A Magnesia Bisurata teljesen ártalmatlan szer és egy fél kanálnyi egy kevés vízben étkezés után bevéve megszünteti az égéseket, a savanyu szájját, a gyomor nyomást, a felfúvódást és bármilyen más emésztési kellemetlenséget.

A Magnesia Bisurata kapható minden gyógyszerárban és drogériában 75 lejes árában, vagy nagyobb gazdaságosabb formában 110 lejért.

Gyorsan és biztosan

hat a Togal-tabletta minden **Különs megbetegedés** Idegfájdalom, Spanyolnátha és mindennemű **Rheumatikus betegség** esetén.

Togal oldja a húgysavat és eltávolítja a szervezetbe káros anyagokat! Minden gyógyszerárban és drogériában. Lei 52.— vagy Lei 130.—. Biztos hatású csakis a **Togal** Svájci készítmény!

gok és dekórumok lógnak le, alig látszik ki közülök a kistermetű diktátorjelölt. Annál is kisebbnek látszik, minthogy Iorgával áll szemben. A tudósnak alaposan megnőtt a pocakja. Mintha emeletről beszélne le Gogához s közben csak úgy rezeg hosszú, most már szürkülő fekete szakála.

A nemzeti parasztpártot csupa volt miniszter képviseli. A baloldalon levő első két padban húzódnak meg: Mihalache, Madgearu, Mirosescu, Mirto, Lupu, Raducanu, Gheimeanu, Calinescu. Erdélyt Ghiță Crisan képviseli. Maniu nem jött el.

...és Niemerover főrabbi

A kisebbbsegeket egyedül Willer magyar képviseli. A németek sehol sem látszanak. A zsidó kultusz reprezentánsa, Niemerover főrabbi egy püspöklét beszélget. Azt kéri, hogy mikor tartják meg a Patriarkán Pi-mer moidvai érsekrét a gyászmisét.

- Holnap délelőtt 10 óraker.
- Azt hallottam, hogy délután.
- Délelőtt, főrabbi ur — hangsúlyozza a püspök.

— Ha szentséged így mondja, akkor biztosan így is kell lennie — hagyta helyben nagylelkűen Niemerover.

Saveanu elnök fehér feje a kupolateremnek nol az egyik, hol a másik oldalán tűnik fel. Utasításokat oztogtat a padok között, minn valami hadvezér. Mindenkihez van egy szíves szava, egy barátságos kézzorítása.

Most Sibiceanuval, Tatarescu magas kabintetőnkével beszélget s gratulál francia becsületrendjéhez, amely ott piroslik gomb-

bl sem indo-
ató, hogy a
gosan fontos
mára. Termé-
néptestet je-
vallják az
ak azt a zsi-
ti angolnak

füil. Sielők és
nit sem sejtve
világában. A
cuppognak a
elővői.

az oerlikoni
tűsű igazgató-
ok menzuras
aki valamikor
tisztikarához
lenn voltam
megmondtam a
egye meg a
mintha tölük
frágabb, de az
oda a konkur-

kissé lágy,
kedveskedő

A múlt hóna-
árt künn a te-
chéz gépfigye-
selhárító ágyut
eri ezeket a
ró precizitásu
gy két ágyut
otthon maguk

is a kapi-
ak ugy bele a
sulyozott, ugy-
értő kinaiak is

nagy-néha sza-
pves. És a tár-
ár. Kedélyesen
nok, latinok és
nak még hátra
lett. Kezük vé-
tén, kicsit fél-
fiatalok, a
árával és mi-
csitutat és az
falon, ujjuk
titetlen szer-

nály fedte, ugy
t. A lenyugvó
szer megvilági-
kokat, megpi-
bos két emial-
huzódott sza-
ott, a kihült

Meyer György

vári
vári

eanu rendőr-
A két cigány-
ajd a megadott
gytek. Hogy a
gyen egyikük
delikvenst”. A
olyókat helyet-

te a cigányokat,
a lett. A két
elő hivatalos
ért bíróság elé
mint első fő-
szer az ügyvel
a itéte egy a
detektívét. A
árgyalás végett
a táblához. A
lescu elnök ki-
egyszer foglal-
ait más tanács-
i kitzendő idő-
ást. (H.)

KÖZGAZDASÁG

Manolescu-Strunga rádióbeszéde a belföldi kölcsönről

A kereskedelem és ipar fellendülését jelenti a belföldi kölcsön sikere

Bucuresti-Bukarest, november 17. A belföldi kölcsön érdekében tegnap Manolescu Strunga rádióbeszédet tartott. A miniszter rámutatott arra, hogy a kölcsönt elsősorban az ország termelőerejének megerősítésére fordítják. A kölcsön a munkálatok megteremtésére szolgál. A hadsereg fejlesztése mellett utakat fognak építeni, ami az ország tranzit forgalmát növeli. A miniszter ezután számokkal mutatta ki, hogy az ország iparának és kereskedelmének fellendülését milyen mértékben várhatjuk a kölcsöntől. A rádió beszéd országszerte mély benyomást tett.

Alább közöljük a kölcsönjegyzés feltételeit.

Egy kötvény kibocsátási ára 880 lej, mely egyösszegben fizetendő, vagy pedig egyösszegben 680 lej és 200 lej értékpapírban.

A lejegyzett kötvényeket 1200 lejben váltja vissza a kincstár, vagy pedig 100 ezer le-

jes, 200 ezer lejes, 250 ezer lejes, egymillió lejes, vagy hárommillió lejes prémiumokkal. Jegyzések és kifizetések eszközölhetők:

A pénzügyigazgatóságoknál, városi, városközi vagy községi adóhivataloknál.

Az állami monopól intézményeknél, alárendelt hatóságai után.

A Banca Nationala fiókjánál, a Postatakarékpénztárnál, a postahivataloknál,

a Központi Szövetkezeti Banknál, a Nemzeti Szövetkezeti Hivatalnál, a szövetkezeti pénztáraknál.

Kolozsváron ezenkívül a következő intézeteknél jegyezhető a kölcsön:

Banca Centrala pentru Industrii si Comert.

Erdélyi Bank és Takarékpénztár, Erdélyi Jelzálogbank, Mezőgazdasági Bank és Banca Economul.

Erdélyi Leszámitoló és Pénzváltó Bank. Casa de Economie din Sibiu sucursala Cluj. Kereskedelmi Hitelintézet Rt. Cluj.

Gyermekeink ruháját olcsón, szépen festi, tisztítja

CZINK Cluj

Bizonytalan időre felfüggesztették az új kontingentálási rezsimit

Cluj-Kolozsvár, november 17. Tegnap kellett volna érvénybe lépnie az új kontingentálási törvénynek. Mint az Új Kelet jelentette, a gazdasági érdekeltségek energikus intervenciójára a kereskedelmi miniszter elhatározta, hogy a kontingentálási rezsimen változtatásokat fognak eszközölni. A törvénynek különben még a végrehajtási utasítása sem készült el. Valószínűleg ez a két tényező indította okának, hogy a kontingentálási törvény nem lépett életbe, illetve annak érvényességét a miniszter tegnap táviratilag felfüggesztette. Kereskedő körökben általános megdöbbenést keltett a rendelet felfüggesztése, mely a legrosszabb időben, a téli szezon kiűszöbén akadályozta meg újra az import megindulását.

Tőzsde

Cluj-Kolozsvár, nov. 16. Buza 77.78 kgr. 440-450, árpa 290, zab 310, ótengeri 280, utjengeri 215, lóhere 3.150, lucerna 3.200, bab 180.

Export-import

A román kormány két bizottságot küldött ki az Oroszországgal való kereskedelmi kapcsolatok létrehozása érdekében. Románia Oroszországba főleg élőállatokat akar exportálni, ami nagymértékben fellendítene a konstancai és galaci kikötők forgalmát. Oroszországból ezzel szemben valószínűleg csak nagyon kevés áru, főleg sózott hal, fog Romániába kerülni. A tárgyalások egyik legfontosabb pontja az árucseré lebonyolítása, miután Oroszországban nem létezik egyéni kereskedelem. Valószínűleg úgy Romániában, mint Oroszországban egy-egy nagy kereskedelmi központot létesítenek, mely az áruforgalmat, az importot és exportot le fogja nyújtani. — A pénzügyminisztérium elhatározta, hogy az 1931. évről hátralékos gabonaexportprémiumokat adóbonokban egyenlíti ki. A gabonaexportőrök között a kormány rendelete általános elkeseredést váltott ki, miután az adóbonok jelenlegi árfolyamán legfeljebb 38-39 százalékát kaphják meg járulékaiknak.

Elkészült a nemzeti munka védelméről szóló törvény végrehajtási utasítása. A múlt országgyűlési időszakban megszavazott nemzeti munkavédelmi törvény végrehajtási utasításának megszerkesztésében annak ide-

jén iparosokból, munkásokból, ipari és kereskedelmi képviselőkkel, valamint a nemzetvédelmi minisztérium megbízottjából álló bizottságot küldött ki. A bizottság most készült el munkájával. A végrehajtási utasítás a román személyzetnek az ipari vállalatoknál történő elosztásával foglalkozik. Tíz százaléka kell hogy román legyen minden vállalatnál foglalkoztatott alkalmazottak létszámának. A bizottság érdekes határozata, hogy idegen személyeknél előnyben részesíti azokat, akik román nemzetiségű nőkkel kötötték házasságot és ebből a házasságból gyermekek is születtek. A törvény mindössze 12 szakaszból áll, amely hibájánál fogva képtelen ezt a kérdést precízen megvilágítani és bő alkalmat ad a végrehajtási fórumok egyéni intencióinak érvényesítésére.

Huszezer lejen meximálták a jelíges betéteket. Mint ismeretes, a banktörvény nem engedte meg a jelíges betétek kezelését. A legfőbb banktanács különösen az erdélyi bankok érdekében foglalkozott a banktörvény erre vonatkozó utasításaival, miután Erdélyben igen elterjedt formája a jelíges bankbetét. A legtöbb pénztárat évtizedek óta dolgozik jelíges betétek kezelésével. A banktanács erre való tekintettel elhatározta hogy ezeket a bankügyleteket mégis megengedi és nem fogja a bankok amugyis erősen megszorított üzleti lehetőségeit még jobban korlátozni. A jelíges betétek elfogadására azonban külön kérelmet kell beadni a bankoknak, melyet a banktanács szigorú feltételek mellett vizsgál felül. A jelíges betéteket így is huszezer lejre maximálták.

Március végén indul meg a CFR autobusforgalma. A CFR vezérigazgatósága a múlt hetek folyamán nagyobbszámú személyszállító autobuszt rendelt az aradi Astra gyárnál. Az autobusok leszállítása után a következő utvonalon indul meg az autobusforgalom: Bucuresti-Ploesti, Bucuresti-Giugiu Bucuresti-Targoviste, Erdélyben Kolozsvár-Torda és Kolozsvár-Nagyvárad között. A forgalom 1935 március végén indul meg.

Milyen országokban vannak érvényben a devizakorlátozások? Az európai országok között a következők vezették be a devizakorlátozást: Franciaország, Belgium, Hollandia, Spanyolország, Görögország, Ausztria, Magyarország, Jugoszlávia, Németország, Csehszlovákia, Bulgária és Románia.

A Kereskedelmi és Iparkamara karácsonyi vására. A Cluj Kereskedelmi és Iparkamara december hó 16-24-ig új bérpalotájának dísztermében karácsonyi vásárt rendez, melyen részt vehetnek iparosok és kereskedők. A részvételi díj négyzetméterenkint az igénybeveendő terület után minimálisan van megállapítva, hogy lehetővé téssek mindenki számára a részvétel. Jelentkezési határidő december hó 10. Jelentkezni lehet a Kamara irodájában (8. sz. szoba), valamint az új bérpalotában működő vásárhozóban. Mindkét helyen a vásárra vonatkozólag részletes információ szerezhető be.

Pénzügyminisztérium

1934. évi 4 és fél százalékos „Országfejlesztési kölcsön”

Kibocsátási Prospektusa

(Kivonat)

1. Nyilvános aláírás után 1000.— lej névértékű kötvények bocsátatnak ki kötvényenként 880.— lejes árkban.

A lejegyzett kötvények egyszerre, az aláírással egyidejűleg fizetendők ki 1934. évi november 5-30. között.

2. A befizetendő összeg egy része az állam által kibocsátott régi járadékpapírokkal is kiegyenlíthető az aláírási íven feltüntetett kurzuson. A járadékpapírokkal történő fizetés a jegyzés névértékének 20 százalékát nem haladhatja meg.

3. Az 1000.— lejes kötvény évi 4 és fél százalékos kamatot hajt, amelynek fele június 1-én, fele decemberben kerül kifizetésre. Az első kifizetés 1935 június 1-én történik.

4. A kötvényeket 40 év alatt, éventeként négyzetes sorshuzás útján váltják vissza: február 1-én és május 1-én a június 1-én törlesztendő kötvényekkel; augusztus 1-én és november 1-én pedig a következő december 1-én törlesztendő kötvényeket sorsoják ki. Az első sorshuzás 1935 február 1-én történik.

5. Lejegyzett kötvénytöke minden teljes egymilliórdjából nagy prémiumokkal visszaváltatnak az első évben:

1 kötvényt	3,000.000 lejjel azaz	3,000.000 lej
2	1,000.000	2,000.000
4	500.000	2,000.000
4	250.000	1,000.000
46	100.000	4,600.000

57 kötvény összesen 12,600.000 lej

prémiummal váltanak vissza.

A következő években visszaváltandó kötvények száma 100.000 lejenként egy kötvénnyel csökken éventeként.

6. A fennmaradó kötvényeket minden évben névértéken felül 200 lejes jutálékkal váltják vissza és pedig:

az 1.000 lejes címleteket	1200 lejjel
a 2.000 " " "	2.400 " "
az 5.000 " " "	6.000 " "
a 10.000 " " "	12.000 " "
a 20.000 " " "	24.000 " "

7. A kamatokat és amortizációkat stabilizált lejen fizeti ki az állam. A lej 16 milligramm 0.900 finomságú arany értékének felel meg.

8. Az esedékessé vált szelvényeket, valamint a kisorsolt kötvényeket készpénz gyanánt fogadják el az összes közpénztárak.

9. A kölcsön egész ideje alatt sem a kamatok összegéből, sem a kötvények visszaváltási értékéből nem vonnak le semmit, tehát ezek az összegek mindenféle adó- és illetékek alól mentesek.

A kötvények mentesek továbbá az örökösödési, ajándékozási és házassági szerződésektől, illetve illetékek alól.

10. A kötvények lombardírozhatók és azokat garanciál és óvadékkal elfogadják.

11. Jegyzések eszközölhetők az alábbi jegyzési helyeken:

Nemzeti Bank és összes fiókjai
Postatakarékpénztár
és összes postahivatalok
valamennyi közpénztár és
a megfelelő időben megállapított intézetek

Jegyzet: Részletes felvilágosítások a kibocsátási prospektusban találhatóak.

SPORT

Bebizonyosodott a Kovács-féle megvesztegetési kísérlet?

Cluj-Kolozsvár, november 17. (Az Új Kelet Kelet tud.) Ismeretes az a sportbotrány, amely napok óta foglalkoztatja az ország sportköreit és a sajtót. A multvasarnapi NAC-Ripensia mérkőzés volt Nagyváradra kültüve. Vezetésére a központi bíróbizottság Seliceanu Gligor kolozsvári bírót küldte ki. Az egyik verzió szerint a mérkőzés előtt pár nappal megjelent Kolozsváron a NAC egyik tagja aki érintkezést keresve Seliceanunál, arra kérte őt, hogy haterjez le ellenében, melyből három azonnal kifizet, bíraskodásával segítse elő a NAC győzelmét. A nagyváradi csapatnak — mondotta állítólag Kovács — szüksége van erre a győzelemre, tekintettel az utóbbi időkbeni gyenge szereplésére. Seliceanu az ajánlatot visszautasította és az esetet jelentette az Északi Liga elnökének, Biriescu dr. főügyésznek, aki a maga részéről nyomban jelentést tett a központnak.

A központ az ügy sürgős kivizsgálásával Balanu őrnagyot, a Liga tagját bízta meg, aki az egész vasárnapi napot Váradon töltötte, azonban vizsgálatának eredményéről semmi sem szivárgott ki.

Csütörtökön délben központi utasításra Nagyváradra utazott dr. Biriescu főügyész Buteanu dr. Liga tag, valamint Seliceanu

futballbíró és az a két tanu, akik a megvesztegetési kísérlet szentaniu voltak. A kiszivárgott — még megismerésített hírek szerint, a küldöttség Nagyváradon szembesítette Seliceanun az alhatatosan tagadó Kovácsal, aki végül is bevallotta, hogy valóban volt Kolozsváron, állítólag Seliceanunál és megtette ismeretes ajánlatát.

A bizottság ennek értelmében jegyzőkönyvet vett fel, majd visszatért Kolozsvárra. Ebben az ügyben egyébként az Északi Liga vezetőségét péntek este rendkívüli ülésre hívták össze, melynek tárgyalásai lapunk zártakor még tartottak.

A bécsi Hakoah minimálisarányu vereséget szenvedett az Austria-tól. Bécsből jelentik: Az osztrák profibajnokság során tegnap két mérkőzés játszóttak, melyeknek eredményei: Admira-Wacker 8:1 (5:0). Ezzel a győzelemmel az Admira megelőzte a vezető Rapidot és jobb gólaránnyal a bajnoki táblázat élére került. Austria-Hakoah 2:1 (2:1).

Mindenekelőtt a presztizs... Londonból jelentik: A szerdai Anglia-Olaszország meccs után az angol játékosok panaszkodtak az olaszok kiméltlen játékmodora miatt, mire az angol futbalszövetség állítólag meg akarta szüntetni a kontinentális csapatokkal való mérkőzéseket.

Husz kftkosból választják ki a Balkánidőre utazó román válogatott tagjait. Bukaresti jelentés: A szövetségben az utóbbi időkből lázas munka folyik a Balkánidőre utazó román válogatott összeállítására vonatkozólag. Hír szerint a szövetségi kapitány a következő játékosokat hívja meg a Bukaresti trióra: Burdan, P. Radulescu, Sepsi, Chiroiu, Sucitulescu, Albu, Sfera, Moravetz, Robe, Gruiu, David, Kotormány, Gain, Juhász, Munteanu, Zelenák, Bindea, Ciolac, Sepi II., Petea Valcov, Suriasiu, Dobay.

A házi országsi

Bucuresti-Bukarest, féle gyilkosság ügyében pescu volt kolozsvári hallgatták ki, aki az mozgalomról tett va Andreiu volt bányász Majd dr Chermani vallomása következtet háboru idején együtt man elmondotta, hogy szökjenek meg a Reg utasította. Később S rák-magyar hadsereg zott. Amikor Sianc miatt letartóztatták, írja alá a Siancu iránti kérését, de

6 visszautasította a ge, sőt Siancu öt i volna meg, m

A magánvadás feltesz nának, igaz-e, hogy Sian

Hetve polgárs

Bur

Bécs, nov. 16. A Zs ti, hogy az osztrák te 76 zsidó naturaliz után szereztek meg é vén, az osztrák álladó Keleturópából sz lások megsemmisítésére a legfőbb oszt ta.

Az állampolgárság legtöbbje az aktussá osztrák naturalizálás mondottak előbbi áll egy állam sem fogad tól sem kaphatnak A kormány intézk

Ben C tárgy zsi

James Rotschild,

London, november chope palesztinai f szas megbeszélést r rionnal, a Jewish k kai osztályának ve során főleg a b problémákat vitattá kérdések is felmer az exekutívé, sem rium nem adott ki A főkörmányzó utazott Londonból Jeruzsálemba, ahol után átveszi hivata

Ugyancsak tegna vid ben Gurion is, nagyjelentőségű p telt ki az angol főv galom központjáb Gurion vezette le tárgyalásait a cion ban az ő érdeme békeegyezmény.

London, november lával több zsidó la ki fogja folytatni lyet az öreg báró lesztinában. A var rint Rotschild báró ban legidősebb fia,

A háboru alatt Magyarországnak kémkedett Siancu kapitány?

Megkezdődtek a perbeszédék Tischler Mór meggyilkolásának bűnperében

Bucaresti-Bukarest, nov. 16. A Tischler-féle gyilkosság ügyében tegnap délután Cerpescu volt kolozsvári főügyész ügyvédet hallgatták ki, aki az 1923. évi rechiceli mőc mozgalomról tett vallomást. Hasonlóképpen Andreiu volt bánffyhungyadi képviselő is. Majd dr. Cherman Traian kolozsvári ügyvéd vallomása következett, aki Siancuval a világháboru idején együtt volt a fronton. Cherman elmondotta, hogy Siancu javasolta neki, szökjenek meg a Regátba, ő azonban ezt elutasította. Később Siancuval, mint az osztrák-magyar hadsereg kapitányával találkozott. Amikor Siancut Tischler megölése miatt letartóztatták, őt is megkeresték, hogy írja alá a Siancu szabaddalra helyezése iránti kérését, de

ország javára kémkedett volna a háboru idején.

A tanu kijelenti, hogy erre nézve nem tud precíz választ adni, de tudja, hogy nála, unnt a személyi ügyek referensénél sürgette kapitánnyá való előléptetésének keresztülvitelét. Akkoriban adta másfelől neki Siancu azt a tanácsot, hogy együttesen szökjenek meg. Ugyancsak ő javasolta a magyar kintitettek visszautasítását. Annál különösebb, hogy ugyanakkor Siancu

Sanko Emil János néven szerepelt azért, hogy magyarnak tekinték.

P. Ceperaniu tanu szerint Siancu nem bűnös a Tischler-ügyben. Dr. Vasile Pascu és Jon Potra tanuk csak a mőcüggyel kapcsolatban tudnak Siancu személyéről felvilágosítást adni. Mihail Pascalau 75 éves mőc szerint Siancu azért hordott revolvert magánál, mert félt, hogy ellenségei megtámadják.

Ma a tanukihallgatások befejeződnek és délután valószínűleg a perbeszédre is sor kerül.

ő visszautasította s azóta halálos ellensége, sőt Siancu őt is lefővessel fenyegette volna meg, miként Tischlert.

A magánvád felteszi a kérdést Gherman tanunak, igaz-e, hogy Siancu Auszria—Magyar-

Hetvenhat keleti zsidó állampolgárságát semmisítette meg az osztrák kormány

Burkolt antiszemita-kurzus Ausztriában

Bécs, nov. 16. A Zsidó Távirati Iroda jelenté, hogy az osztrák kormány megsemmisítette 76 zsidó naturalizálását, akik a háboru után szereztek meg a bécsi városi tanács révén, az osztrák állampolgárságot. A 76 zsidó Kelet-Európából származik és naturalizálásuk megsemmisítését a kormány felterjesztésére a legfőbb osztrák bíróság is jóváhagyta.

Az állampolgárságuktól megfosztott zsidók legtöbbje az aktuális hontalan lett, mivel az osztrák naturalizálás megszerzése után lemondottak előbbi állampolgárságukról és így egy állam sem fogadja be őket és egy államtól sem kaphatnak utlevelet. A kormány intézkedése óriási megütközést

váltott ki úgy az osztrák, mint a külföldi zsidóság körében. Néhány hónappal ezelőtt az „iskola-gettók“ felállítását váltott ki nagy nyugtalanságot a zsidóság körében és Schuschnigg kancellár — miként Genfben — ez alkalommal is nyomatékosan kijelentette, hogy kormánya távol áll minden antiszemita tendenciától és kitart a zsidók egyenjogúsága mellett.

A 76 keleti zsidó állampolgárságának megsemmisítése újabb súlyos cáfolat a kancellár fenti nyilatkozatára és minden eddiginél súlyosabb dokumentum arra, hogy a jelenlegi osztrák kormányzat burkolt antiszemita kurzust vezet be Ausztriában.

Ben Gurion nagyfontosságú tárgyalásai Londonban a zsidó bevándorlásról

James Rotschild, az elhunyt báró legidősebb fia lesz a PICA elnöke, aki új kolóniák létesítését vette tervbe Palesztinában

London, november 16. Sir Arthur Warchope palesztinai főkormányzó tegnap hosszúságú megbeszélést folytatott David Ben Gurionnal, a Jewish Agency palesztinai politikai osztályának vezetőjével. A tárgyalások során főleg a bevándorlással összefüggő problémákat vitatták meg, de más politikai kérdések is felmerültek. A tárgyalásról sem az exekutív, sem a gyarmatügyi minisztérium nem adott ki kommunikét.

A főkormányzó egyébként ma reggel elutazott Londonból és a jövő héten érkezik Jeruzsálembe, ahol kéthónapos szabadsága után átveszi hivatalának vezetését.

Ugyancsak tegnap hagyta el Londont David ben Gurion is, aki az utóbbi hetekben nagyjelentőségű politikai tevékenységet fejtett ki az angol fővárosban és a cionista mozgalom központjában. Mint ismeretes, Ben Gurion vezette le a cionista exekutív béketárgyalásait a cionista pártokkal és elsősorban az ő érdeme a revizionistákkal kötött békeegyezmény.

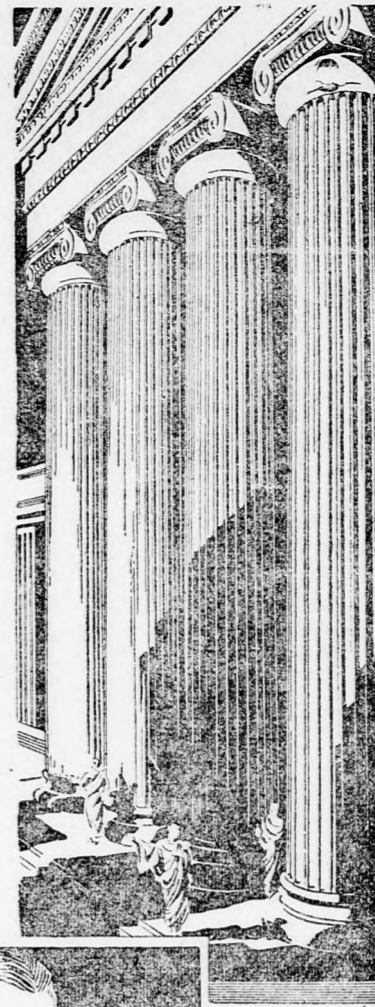
London, november 16. Rotschild báró halálával több zsidó lapban merült fel a kérdés: ki fogja folytatni azt az építők munkát, melyet az öreg báró alapított és irányított Palesztinában. A varsói Hajnt értesülése szerint Rotschild báró örökét ebben a munkában legidősebb fia, James Armond Rotschild

fojga átvenni, aki már eddig is résztvett a palesztinai kolonizáció és számos zsidó ügy támogatásában. James Rotschild aktív zsidó politikus, Londonban él és egyik vezetőegyházisnéje az angol alsóháznak és egyik vezetőembere a Jewish Board of Deputiesnek. A Hajnt biztos forrásból tudni véli, hogy James Rotschildot már a közeli napokban a PICA (Palestine Jewish Colonisation Association) elnökévé fogják választani és ebben a minőségben nemcsak a régi PICA-kolóniákról fog gondoskodni, hanem új zsidó telepek létesítését is tervbe vette.

Modern csőbutor és csillár
detail-kiszolgálásnál is
Gyári áron!

Ahogy a **KÉNSAV** szétrombolja a **MÁRVÁNYT**, úgy rombolja szét **FOGAIT** a **SZÁJSAV**!

A kik fogait rendszeresen kefélik, csodálkoznak, ha észreveszik, hogy fogait a szű mégis kikezdte. Figyelmen kívül hagyják, hogy csakis kefézés nem elegendő, a jó fogkrémnek legfontosabb feladata sokkal inkább a szájsav lekioldása. Az ételek megrágása, az ételmaradékok erjedése és a gyomorsav a szájból állandó savfűrdőt formálnak és szétrombolják fogait az idők folyamán épen úgy, mint ahogy egy erős savfürdő néhány órán belül szétrombolja a márványt, vagy a vasat.

Odol fogkrém semlegesíti a savakat... ebben áll legfőbb előnye!

Az Odol fogkrém erős lúgos hatása, az abban levő rendkívül illó és erős esszenciák megóvják a fogakat, mert a savakat neutralizálják. Odol fogkrém használata által nemcsak tisztítja fogait, hanem meg is védi azokat, mert a romboló hatású savakat semlegesíti.

Milyen gyakran?

Minden étkezés a szájból savak képződésével jár. E savaknak fogaira gyakorolt hatását ellensúlyozhatja az alkalikus Odol-fogkrém használatával. Ha tehát élete végéig épségben akarja megtartani fogait, használjon minden étkezés után Odol fogkrémet. Az Odol fogkrém alacsony ára mindenkinek lehetővé teszi ezt a szokást.

Ha egy hölgy Odol fogkréme használ, bizonyos lehet bájja felől, ha kivullanak fogai

ODOL
FOGKRÉM

Anglia semmilyen körülmények között nem küld csapatokat a Saar-vidékre

Laval hosszasan foglalkozott a francia kamarában a Saar-kérdéssel

Párizs, november 16. A francia kormány minisztertanácsot tartott, amelyen elhatározták, hogy az uccai tüntetések szabályozását célzó törvényjavaslatot kedden terjesztik a törvényhozás elé. Laval külügyminiszter a külpolitikai helyzetet ismertette s ennek keretében hosszasan foglalkozott a Saar-kérdéssel, a Saar-területről beérkezett jelentésekkel s körvonalozta azt a jövő hét folyamán tartandó genfi rendkívüli népszövetségi tanácsülésen e problémák tekintetében elfogalandozó álláspontot.

Londoni jelentés szerint Eden angol fő-

pecsétőr az alsóház ülésén bejelentette, hogy Anglia nem fog csapatokat küldeni a Saarmegszálláshoz, még abban az esetben sem, ha Franciaország megbízás útján bevonultatná felvonult haderőt a Saar-vidékre.

Genfből érkezett hír arról ad számot, hogy Knox, a saarvidéki kormányzótanács elnöke befejezte a népszövetségi főtárgyaláshoz a saarvidéki gazdasági érdekeltségek azon kérését, hogy a népszavazás megtartása után még legalább március végéig tartsák fenn a jelenlegi pénzügyi rendszert a Saar-vidéken.

Ismét letartóztalták az angol fasiszták vezéréit

Mosley angol fasisztavezérei csak óvadék ellenében bocsátották szabadon

London, nov. 16. Tegnap az angol fővárosban a fasiszta szervezet egyik csoportja gyűlést tartott, amelyen Sir Oswald Mosley, hajdani munkásvezér, jelenleg az angol fasiszta szervezet vezére mondott beszédet. Mosley beszédközben lázító kitételeket használt az alkotmányos rendszem ellen, mire a jelenlévő rendőrszét az emelvényre lépett és megszakítva a fasiszta vezér beszédét, letartóztatottan nyilvánította őt ki.

Mosleyt bekisérték a legközelebbi rendőrségre, ahol őrizetbe vették. Felesége és párt-hiveinek közbenjárására sikerült csak nagyobb óvadék ellenében szabaddalra helyezettetni Mosleyt, de lázítás miatt az eljárást tovább folytatják ellene.

A Mosley elleni erőyes fellépést annak tulajdonítják, hogy az angol munkáspárt hatalmas győzelme a községi választásokon va-

lósággal megrémítette a konzervatívokat, akik tudatában vannak annak, hogy a munkáspárt főleg a fasiszta veszedelemre való hivatkozással ért el olyan rendkívüli sikereket. Mosley letartóztatásával a konzervatívok bizonyosságát akarják szolgáltatni annak, hogy a jövőben nem óhajtanak elnéző politikát folytatni a fasiszta mozgalmásokkal szemben.

a legjobb védő fertőző betegségek ellen

SZÍNHÁZ-FILM

A Harz was bengt

Az M. Reisch igazgatása alatt álló Teffner-Sidy Thal-társulat negyedik vendéjátéka

Régi história, új feldolgozásban. A férj Amerikába megy, itt hagyva kis fiát és asszonyát. Végre elérkezett az óra, amikor anya és gyermeke hajóra szállhat. Odaát azonban nem nyílnak a boldogság virágai. A férjről kiderül, hogy gangster, lefogják, felesége és gyermeke magukra maradnak. A fiucska egy gazdag család veszi magához. Eltelik husz esztendő, közben az asszony apja is megérkezik, de évekig nem találják egymást. Nagy jelenetek után végre egymásra találunk, akik egymáséi.

Ha nem játsszák elsőrendű erők a darabot, akkor banalitás jön ki belőle. De Sidy Thal és a társulat néhány erőssége lendületet, szívet, pompás jellemzést és a zsidó családi élet olyan megindító képét adták, amit a vilnaiai óta nem is láttunk jiddis színpadon. A rendezés nagy nyervező volt ebben és azért elsősorban említjük E. Sadigurszki urat, aki rendezte a darabot és aki az apát játszotta megrázó realitással.

Sidy Thal három változatban jött a színre. Először, mint elhagyott fiatal asszony kicsiny gyermekével (a gyermek Léjbelenek egész nagy szerepet adtak, amit korához és erejéhez mérten nagyon édesen töltött be) és apjával. Azután odaát Amerikában a férjével és végül, mint összeaszott nő negyvenes életében. A harmadik felvonás megrázó jelenetei alatt erős idegzeti férfiak is zokogtak a nézőtérben. Ebbena szerepében mutatta a fiatal művésznő, milyen kincse a jiddis művészetnek. A husz egynéhány éves lány a megindító érzések egész skáláját adta. A zsidó asszony hűségének, a zsidó anya gyermekszerepének, jóságának nemes ábrázolója volt, helyenkint felejthetetlenül magasztos, mint egy zsolnári himnusz.

Mellette A. Teffner játszott egy bárdolatlan, kedves, falusi zsidó legényt, olyan izesen és belső humorral, ami ezt a művészt is egészen új ártisztikus oldaláról mutatta. A férjet Max Reisch alakította. Bűnözőt játszott, aki azonban megőrizte emberi tisztaságát asszonyához és gyermekéhez. Szép művészi feladat volt, amit derekasan oldott meg. Fachlerné, mint a milliomos felesége tünt fel decens, finom játékkal.

Az előadás után, a közönség a szeretetnek és a művészet nagybecsülésének tomboló kifejezést adott. Az emberek fölállottak, tapsoltak, doboltak, zsebkendőket lengettek a színészek felé, akiknek nevében A. Teffner megindultan köszöntö meg az ovációt. Egyben bejelentette, hogy a társulatnak sikerült az Uj Kelet révén a színházat még hétfőig igénybevenni.

Szombaton két előadást tartanak, ugy-

Kötelessége

és egyben érdeke is mindenkinek a

4¹/₂ 0-OS

országfejlesztési kölcsön sikereséhez hozzájárulni. Jegyzéseket elfogadnak a

Phönix

életbiztosító társaság összes fiókjai.

szintén vasárnap megismételve a műsor eddigi darabjait. Hétfőn a diva egyik híres szerepét fogja játszani a „Cházndi” című darabban.

Előadás után a szintársulat karmestere B. Szegall és négy elsőrendű zenész az Ujságíró Klubban zsidó jazz-zenét adtak elő: egy putpourrit Goldfaden Bar-Kochbájából, szexofonon a „Kol Nidré” és egyes darabokat a társulat műsorából. A klub nagy közönsége a zenészeket melegen ünnepelte.

A ROMÁN OPERA MŰSORA:

Szombat, november 17: Carmen. (Iskolai matiné.)

Vasárnap, november 17 este: Swanda a dudás.

ROYAL MOZGO MŰSORA:

Ma. pénteken: CLEOPATRA. Nagyobb mint Ben Hur. Fősz.: Claudette Colbert. Jegylovátétel. Kedvezményes és szabadjegyek érvénytelenek.

Vasárnap d. e. 11-kor: CLEOPATRA.

A csernovíci zsidó városi színház erdélyi vendéjátéka:

Igazgató: M. REISCH

SIDY THAL

az európai hírvő fiatal szubrett fellépésével

ADOLF TEFNER

a kitünő buffó-komikus művészi vezetése alatt

Dátum	Időpont	Helyszín	Társulat	Jegytartomány
November 17 szombat	d. u. 5.30 órákor	Cluj Magyar Színház	A nagyszerű	10-41 lejes helyárrakkal
November 17 szombat	este 9 órákor	"	Közkívánatra a	13-61 lejes helyárrakkal
November 18 vasárnap	d. u. 5 órákor	"	Die Rebezen	10-41 lejes helyárrakkal
November 18 vasárnap	este 9 órákor	"	a Harz was bengt	13-61 lejes helyárrakkal
November 19 hétfő	este 9 órákor	"	Bucuelőadás!	13-61 lejes helyárrakkal
November 20 kedd	este 9 órákor	Tg. Mures	Első előadás	20-60 lejes helyárrakkal

Rendező:
B. Sadigurski

Technikai igazgató
Boris Lidin

A zongoránál:
L. FACHLER.

Karmester:
B. Szegall

Jazz-mester:
M. PAUKER.

GROMEN & HERBERT R. I.

posztó és divatszövetáru gyárak, Sibiu.

Lerakat: CLUJ, Calea Regele Ferdinand 13. Telefon: 959.

Itt az őszi szezon és vele együtt az új minták, férfiöltöny, felöltő, télikabát és iskolai egyenruha szövetekben. Fekete crepp, smoking és női télikabátoknak. Posztók, gyapjutarok és szőnyegek nagy választékban.

Garantált jó minőség!
Régi olcsó - nem emelt - árak!

Pontos kiszolgálás!

ÉPÍTŐMUNKAS-MOZGÓ MŰSORA:

Szombaton 6 és 9 órákor dupla műsor: I. Az ezred leánya. Vigjáték. Főszerepekben: Anny Ondra és Otto Walburg. II. A szerelem iskolája. Remek zenéjű operett, csodás kiállítás. Főszerepekben: Lilian Harvey és Lew Ayres.

Vasárnap 3 és 9-kor, hétfőn 5¹/₂ és 7-kor: Ugyanez a műsor. Helyárak: 10 és 12 lej.

PIHEPAPLANOKAT

legolcsóbban és szakszertűen készíti a

MAGAZINA PLAPOME MODERNE

(Hirsch Ernő) paplanüzletében Cluj Str. Vlahuta (Bólyai uca) 2.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelígy levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Házasságokat a legelőnyösebb feltételek mellett közvetít a „Globus” házasságközvetítő iroda Alba-Iulia, Str. Avram Iancu 4. Válaszbélyeg melléklendő.

Orvostanhallgató fiainak partit keresek olyan vallásos, jól szituált házból, mely őt tanulmányai folytatásában anyagilag támogatná. Leveleket „Kiváló talentum” jelígyére a kiadóba kérek.

Cal. Reg. Ferdinand 82. szám alatt elsőemeleti uccai négyszoba, alkov. konyha, fürdőszoba lakás azonnalra kiadó. Esetleg különbejárattal két szoba konyha nélkül külön. Bér 2600, illetve 1300 lej havi, együtt 4.000 lej járulékkal. Értekezni az udvaron Lékán-nél, vagy ügyvédi irodában Str. Vlahuta 3, földszint 4.

Két üres szoba kiadó. Str. Drágalina 8.

Gebildetes Fräulein, deutsch, rumänisch besondere Methode in Kindererziehung Pflege und Unterricht, sucht bei jüdischer Familie - gerne auch am Dorfe oder Provinz - sofortige Stelle. Briefe u. bescheidene Ansprüche an die Administration dieses Blattes.

Irodahelyiséget keresünk Fötéren vagy közvetlen közelében. Cimeket kérjük leadni a kiadóba.

10.000 lej kaucióval lelkiismeretes, szorgalmas urileány keres irodában gyakornoki, vagy bármilyen elhelyezkedést. Szíves megkereséseket „Szombattartó” jelígyére a kiadóhivatal továbbítja.

Házassági ügyekben forduljon bizalommal a jó összeköttetésekkel bíró megbízható „Amor” házasságközvetítő irodához. Diszkrét ción biztosítva. Cluj, Str. Matei 5, I. ajtó 2.

Flegánsan berendezett szoba fürdőszobával egy vagy két személy részére, esetleg teljes ellátással, kiadó. Decebal 25 udvarban.

Kiadó üzlethelyiség, azonnal átvehető. Mihaj Viteazul 39. Vlád cég mellett.

Textil lerakat és erdélyrészi képviselőtől 350-400 ezer lejjel rendelkező egyén keresetlik. Tőke kaució részére szükséges. Ajánlatokat kiadóhivatalba Biztos egzisztencia jelígyére kérem.

Előnyomtatás a legújabb minták szerűt fehérneműgyártás, kézi és géphímzés, csipkebevarrás, függöny, ággyerítő összes ártás manórozás legszűkebben, legolcsóbban FISCH BÖSKE kézimunkaszalonban Cluj, Str. Baritu 16.

Lapunkban hirdett 3 hónapos angol nyelvkurzus megkezdődött és felkérjük mindazokat, akik nem tudtak kellő információt kapni, hogy ezután teljes felvilágosításért Albert ur könyvnyomdájába forduljanak Calea Victoriei 7. szám alatt, ahol még folyó hó 15-ig beiratkozni lehet. Telefon 308.

Madách: Ember tragédiája. Propaganda kiadás Zichy Mihály képeivel. 90 lej egészvászonban. Kapható az Uj Kelet könyvostályában az összeg és portó költség előzetes befizetésével vagy utánvétellel.

HIR

Anghelescu dr Szatm megyékben. Szatmárról je dr közoktatásügyi minisz Szatmár és Máramarosm gylátogatva az északkerd ségi iskolákat. A látogat los közlemények szerint, miniszter rendkívüli mértedve az ellenőrző közok működésével. Hogy a kis mit tapasztalt s főleg, ha nak milyen következmény egyelőre nem szól a krón

Rooseveltné ötven mentik: Az Egyesült Allasége most töltötte be sz évfordulóját. Az elnöknő meleg ünneplésben részessőség részéről, bár Rooseveltné szabadkozott az elletnincs a világon nő, akik emlékeztetik, hogy mára háta mögött. Roosevelt meket nevelt fel és a hetszáz munkatársaság is állandóan uton van. autón utazik, több beszé mely amerikai politikus teljesebb terjesztője férj

Francia pongyola flanel Dívétin flanel Himalája pijama flanel STEA Cluj, Calea Regele

A jövő hónap közep kanellküli segélyek kios A kolozsvári városi tan inspektorátussal karöltve kanellküli segélyre jogos jának összeállítását. hogy ebben az évben a kanellküliek száma a múlt nyegesen csökkent. A se Pop alpolgármester és inspektor vezetnek, a sember 15-én kezd meg gelyben azok részesülne tás megkezdését megelő hétig voltak munkanélkü

Székfoglalásnál, gy tési zavaroknál, gyom natnál, vértódlásnál, fé ságnál. Általános rossz éhgyomorra egy pohár József” keserűvizet.

Követendő példa. Temesvári városi tanác a feketetengeri Ercen villát vásárol, amelyet kek tüdőtelepévé alakít áitak meg egy 32 szo vásárlására 5.000.000 le már a következő szezo n a villát, mely egyze ket tud befogadni és összes jelentkezőket k mesváron nagyon jó be rosi tanács határozata.

Eljegyzés. Heller aradi gombgyáros leány Izidor Cluj. Minden k

Amikor egy levele nak rendeltetés: helyér írják: Portsmouthban amelyt a háború időt tak. 1914 augusztus 4-é vetkező felírást ragasz juk, ne tegyünk többé találdába, mert csak ké vábbítva. Ezidén, azaz bi felírást felragasztás még mindig ott volt a póstaigazgatónak végül legesleges postáladát el nyitották, leveleket ta 1914 augusztus 3-ról v egy O'Galopp nevű ur meg az is reá volt írve velet elküldték a címz sen már nem lakott t ték, Londonban, Man hamban, Skóciában és Dublinban, ahol aztán lopp ur időközben me a levelet. A címzett s loppnak, kérve, hogy háját felpróbálni. Min adó szabó is meghalt. hónapon keresztül há városokban, megsemm

HIREK

— Angheliescu dr Szatmár és Máramaros-megyéikben. Szatmárról jelentik: Angheliescu dr közoktatásügyi miniszter a napokban Szatmár és Máramaros-megyéikben járt, végiglátogatva az észak-erdélyi állami és kisebbségi iskolákat. A látogatásról kiadott hivatalos közlemények szerint, a közoktatásügyi miniszter rendkívüli mértékben meg volt elégedve az ellenőrző közoktatásügyi közegek működésével. Hogy a kisebbségi iskoláknál mit tapasztalt a főleg, hogy a tapasztalatoknak milyen következményei lesznek, arról egyelőre nem szól a krónika.

— Rooseveltnek ötven éves. Newyorkból jelentik: Az Egyesült Államok elnökének felépülése most töltötte be születésének ötvenedik évfordulóját. Az elnök ebből az alkalomból meleg ünnepségekben részesült az amerikai lakosság részéről, bár Roosevelt asszony váltig szabadkozott az ellen, mondván, hogy nincs a világon nő, akinek jólesne, ha arra emlékeztetik, hogy már egy félszázad van a háta mögött. Roosevelt asszony öt gyermekét nevelt fel és nemcsak hűség, de tehetséges munkatársa is volt férjének. Most is állandóan uton van, vonaton, repülőgépen, autón utazik, több beszédet tart, mint bármely amerikai politikus és kétségtelenül legkedveltebb terjesztője férje programjának.

Francia pongyola flanel	Lei 23
Düvetin flanel	Lei 25
Himalája pjmama flanel	Lei 33

STEA S. A.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 9.

— A jövő hónap közepén kezdik el a munkanélküli segélyek kiosztását Kolozsváron. A kolozsvári városi tanács a munkanélküli inspektorátussal karöltve kezdte meg a munkanélküli segélyre jogosult munkások listájának összeállítását. Megállapítást nyert, hogy ebben az évben a segélyre szoruló munkanélküliek száma a múlt évvel szemben lényegesen csökkent. A segélybizottság, melyet Pop alpolgármester és Chirila munkanélküli inspektor vezetnek, a segélyek kiosztását december 15-én kezdi meg. Munkanélküli segélyben azok részesülnek, akik a segélykiosztás megkezdését megelőzően legalább négy hétig voltak munkanélküli.

— Székrekedésnél, gyomorrontásnál, emésztési zavaroknál, gyomorfájdalomnál, májduzzanatnál, vértőlulással, fejfájással, álmatlanságnál, általános rosszullétnél ígyünk reggel éhgyomorral egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet.

— Követendő példa. Temesvárról jelentik: Temesvár városi tanácsa elhatározta, hogy a feketetengeri Ercen fürdőhelyen nagyobb villát vásárol, amelyet szegénysorsú gyermekek üdülőtelepévé alakít át. Tárgyalások indultak meg egy 32 szobából álló villa megvásárlására 5.000.000 lejért. A városi tanács már a következő szezonra be akarja rendezni a villát, mely egyszerre 150—200 gyermeket tud befogadni és három turnusban az összes jelentkezőket ki tudja elégíteni. Temesváron nagyon jó benyomást keltett a városi tanács határozata.

— Eljegyzés. Heller Lillykét, Heller Anton aradi gombgyáros leányát eljegyezte Márton Izidor Cluj. Minden kőlön értesítés helyett.

— Amikor egy levelet husz év után akarunk rendeltetés helyére juttatni. Londonból írják: Portsmouthban van egy postaláda, amelyet a háború kitérőse óta nem használtak. 1914 augusztus 4-én a postahivatal a következő felírást ragasztotta a ládára: „Kérjük, ne tegyenek több levelet ebbe a postaláda, mert csak késedelmesen lesznek továbbítva.” Ezidén, azaz husz évvel a fentebb felírást felragasztása után, a postaláda még mindig ott volt található a helyén. A postai igazgatónak végül is eszébe jutott a felesleges postaládát eltávolítani. Midőn kinyitották, leveleket találtak benne, amely 1914 augusztus 3-ról volt kelteve. A levél egy O'Galopp nevi urnak volt címezve és meg az is reá volt írva, hogy „sürgős.” A levelet elküldték a címzettnek, aki természetesen már nem lakott a jelzett címen. Kereséskor, Londonban, Manchesterben, Birminghamban, Skóciában és végül az írországi Dublinban, ahol aztán kiderült, hogy O'Galopp ur időközben meghalt. Erre kinyitották a levelet. A címzett szabója írta volt O'Galoppnak, kérve, hogy sürgősen jöjjön új ruháját felpróbálni. Minthogy időközben a feladó szabó is meghalt, a levelet, amely kilenc hónapon keresztül hányódott a nagy angol városokban, megsemmisítették.

Akarja-e megismerni a modern Palesztinát? Akarja-e megtudni, miért fordul az egész zsidó világ figyelmé a Szentföldre? Tegyen Ön is egy utazást Palesztinába és bámulatra fogják ejteni az ország rövid idő alatt elért eredményei. Jelentkezéseket felvesz és felvilágosításokkal készséggel szolgál a „Levant” Societate Anonimă de Voiaj, Bucuresti, Str. Smărdan 11. Telefon: 329-83, valamint ügynökségei: Oradea, Str. N. Filipescu 13, Sighet, Piața Unirii 25., Satu-Mare (Heinrich Katz) Str. Petru Rares 1., Cluj, (Hermes utazási iroda) Calea Regele Ferdinand 13. Teljesít poggyász, butor, áru, stb. szállítványozás Palesztinába igen olcsó árak mellett.

— Megjavítják Kolozsvár főutvonain a villanyvilágítást. A városi tanács előtt már jóideje néhány memorandum fekszik, melyben különböző érdekteljesítők kéri, hogy a város főbb utvonain a már elviselhetetlenül rossz közvilágítást feljavítsák. A városi tanács a kérdésben tárgyalásokat kezdett a villamosművekkel és megállapodást hozott létre, mely szerint a villamosművek az Uniri-tér, a Ferdinand-ucca és a Regina Maria-ucca világítását teljesen átszervezi, több új villanyoszlopot állít fel és nagyobb égőkkel szereli fel az eddigieket. Az egyezség szerint a város öt év alatt, a villamosműveknek a városi pénztárhoz fizetendő járulékaiból téríti meg a világítási költségeknél felmerülő költségkülömbözetet.

— Ismét elhalasztották az elbocsátott kisebbségi vasutasok tárgyalását. Annakidején az Uj Kelet beszámolt arról, hogy a tavasz folyamán a kolozsvári CFR előzetes felmondás nélkül elbocsátotta 17 kisebbségi tisztviselőjét. Az elbocsátott tisztviselők perrel követelték, hogy helyezzék vissza őket állásukba. Néhány héttel ezelőtt a kolozsvári tábla első szekciója foglalkozott az ügygel, ahol a CFR képviselője kijelentette, hogy a CFR nem hajlandó visszavenni az elbocsátott kisebbségi alkalmazottakat. A tárgyalást tegnap folytatták, de most sem jutott el a per a befejezésig, mer hiányzó tanuk miatt újból elhalasztották a tárgyalást.

— Amerikai asszonykarrirer. Washingtonból jelentik: Roosevelt elnök tegnap kincstári segédjéknak nevezte ki Miss Josephine Roche-t, aki jelöltette magát Colorado állam elnökségére is és nagy szerepet visz a gazdasági életben.

Minden idők leghatalmasabb alkotása: **CLEOPATRA** Fut a ROYAL sláger-mozgóban

— A Zsidó Nőgyűlés f. hó 18-án, vasárnap d. u. 5 órakor tartja szokásos teadélutánját a Palace kávéház termében.

— Az aradi cionista helyi csoport ülése. Aradról jelentik: A Zsidó Nemzeti Szövetség aradi helyi csoportjának vezetősége és választmánya november 11-én, vasárnap gyűlést tartott, amelynél Kalmár József elnök, Chilevitz Hermann és elhunyt báró Rothschild Edmund fölött tartott gyászbeszédet, majd dr. Gara Ármán és dr. Fuacs Albert szóltak fel. A gyűlés megalakította a szövetség kultur gazdasági, ifjúsági és hachszara Bizottságait. A helyi csoport rendkívül széleskörű programot dolgozott fel, hogy az elkövetkező munkáévben a város közvéleménye, mint a szervezett cionista ifjúság közlelbi kapcsolatba jusson a Palesztina gondlattal.

Modern ruhaszövet tiszta gyapju	Lei 89
Kabátzövet 140 cm. széles	Lei 125

Szövetek nagy választékban

STEA S. A.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 9.

— Halálos autószerencsétlenség a román-jugoszláv határon. Temesvárról jelentik: Jamul-Mare község mellett, a jugoszláv-román határon, halálos autószerencsétlenség történt tegnap. Este hét óra tájban Jugoszlávia felől jövet, autó lökeledett Jamul-Mare községhez. Két verseri kereskedő: apa és fia foglaltak helyet benne. A községben lakó rokonokat akarták meglátogatni, majd tovább utazni Temesvár felé. A község közelében az autót, amely a szabadon álló sorompó alatt eisurranya, át akart haladni a vasútvonalon, egy személyvonat mozdonya elütötte és közel száz méterre magával hurcolta. A két kereskedő meghalt, míg az autó sofőrje megsebesült. Életben maradásához kevés reményt fűznek az orvosok. A jugoszláv hatóságok letartóztatták a szerencsétlenségért felelős pályaórt.

— Öngyilkos lett a leánya miatt. Kisenevből jelentik: Tegnap Anica Totun, a Kisenev melletti Celesu község lakosa, villamos elé vetette magát. A kocsi sikerült lefékezni és így elkerülték a katasztrófát. Az asszony a rendőrségen rejtélyes vallomást tett. Elmondta, hogy rendkívüli szépségű leánya elűnt a faluból és egy menhelyen találtak rá. A leány nem akart visszatérni a szülői házába, mert falubeli rokonai halállal fenyegették meg. Az anya ezért akart öngyilkosságot követni.

Vásznak minden minőségben legolcsóbban

STEA S. A.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 9.

— Clayton-Urey amerikai professzor kapta az idei kémiai Nobel-díjat. Stockholm-ból jelentik: Az 1934. évi kémiai Nobel-díjat Harold Clayton-Urey professzornak, a Columbia egyetem tanárának ítélték oda, míg a fizikai díjat nem adták ki.

— Székely és Réti butorgyár cégvezetője, Welzer Leo ur, vasárnap, e hó 18-án a gyár gazdag rajz és mintagyűjteményével Clujon tartózkodik és szívesen mutatja be meghívásra az egész országban előnyösen Ismert cég legújabb modelljeit. Cím: Hotel Astoria.

— Erős, vérbő, kövér emberek igyanak naponként, reggel éhgyomorral egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert ez rendes gyomor- és bélműködést biztosít, számottevően előmozdítja az emésztést és kitűnően szabályozza a vérkeringést.

— Manillát is elérte a tájfut. Londonból jelentik: A tájfut elérte Manillát is. A hajózás és a vasuti közlekedés szünetel. A közép- és keleti Fülöp-szigeteken a vihar-katasztrófa 20 ezer személyt tett hajléktalanná. Huszonkilenc halászahajó eltűnt.

— Eljegyzés. Ausch Manyika Cluj és Vogel Arnold Valcau de jos jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

— Minden a nagyközönségtől függ. Kolozsvár közönségének megvan a lehetősége, hogy legelőkelőbb, leghíresebb európai hangversenyeket, énekeseket és énekesnőket hallhassa, ha csekély mértékben hozzá is járul. A Szigeti koncertnél megjelent Román Opera nézőtere bátorságot adott arra, hogy koncertrendezőknél, hogy folytassa híres művészek felléptetését. — Hétfőn nagy zenekari hangverseny lesz, a híres olasz csellóművész Mainardi közreműködésével. Ezt a hangversenyt követi Piccaver és Erica Morini hangversenye.

— Kommunista propagandával vádoit egyetemi hallgatók. Bukarestből jelentik: A bukaresti hadbírószék tizenegy egyetemi hallgatót ellen indította meg az eljárást akik a vád szerint a bécsi és budapesti kommunista központok szolgálatában állottak és igyekeztek földalatti tevékenységet kifejtetni a diákság és a munkásság körében, különböző ily-értelmű folyóiratokat szerkesztve. A vádlottak a következők: Ilie Berlison, George Grosz, Crovo Sulim, Neuländer Ernest, Toto Marcu, Bealer Paula, Feldmann Viktor, Lerner Mira, Pascu Nicolae, Haimson Zaharia és Kahane Blanka. A vizsgálatot Diaconescu kapitány, katonai ügyész vezeti.

— Marasztaló ítélet hitlerista propaganda miatt. Brassóból jelentik: Marlek Mihály Heturn (Nagyküllő) községben lakost három hónapi fogságra és politikai jogainak évi felfüggesztésére ítélték. A vádolt hitlerista centrumot rendezett be lakásán, ahol hitlerista himnuszokat énekeltek és a nemzeti szocialista tanokat prédikáltak. Ezen felül Marlek valóságos felvonulásokot rendezett Segesvárra, hogy ott minél több hívet szerezzen a hitlerista „eszmék” számára.

— Nyereményes Clujon. Az osztálysorsjáték új rendszere szerint a fősorsjegyre bá-lyeg formájában egy pótsorsjegy van elhelyezve, amellyel a játékos a fősorsjegyhuzasaitól függetlenül és önállóan játszik. Ezen pótsorsjegy különös jelentősége abban a tényben keresendő, hogy ezzel a pótsorsjeggyel megnyeri a játékos az egész kihuzott összeget még akkor is, ha csak egyet vagy fél sorsjegye van is. A folyó hó 15-én megtartott huzás alkalmával a clujai Kereskedelmi Hitelintézet főurúsítás sorsjegyei közül az alábbi számok nyertek, bizonyítva, hogy a pénzügyet mellett a szerencse kitart. 54139 sz. sorsjegy nyert 500 ezer lejt, eladva a sorsjegy Fritz Auer mediasi főügynökség által. Az 59167 sz. sorsjegy 200 ezer lejt nyert, clujai vevőkkel. A 67645 sz. sorsjegy 100 ezer lejt nyert, eladva Alfred Feiter sibui ügynökség által. A 291782 számú pótsorsjegy 250 ezer lejt nyert clujai vevőkkel. E pótsorsjegy tulajdonosának csak egyet gyede volt, de e pótsorsjeggyel mégis megnyerte az egész 250 ezer lejt. Vagyis 250 lej befektetés 250 ezer lej eredményt hozott. A clujai Banca Ilescu és Kereskedelmi Hitelintézet tevékenységének s hozzáértésének köszönhető ez az eredmény, amelyet elérték a sorsjegy sorozatok celtudatos beállításával, összeállításával és elhelyezésével. Az is igaz azonban, hogy az erdélyi közönség már a sorsjáték kezdetétől fogva megértette a rendszer kiváló előnyeit, szorgalmasan vásárolva a nyereményre váró sorsjegyeket. Az erdélyi közönségnek sok hasonló eredményt kívánunk, amely elégtételt fog szolgáltatni a főurúsítások s azok szervezőinek is. Ismételten beigazolást nyert, hogy Cluj az egész országban, mint szerencse központ tekintendő.

— A Zsidó Párt jogvédő irodája ezuttal hívja fel tagjainak figyelmét arra, hogy a városi szavazólisták kiegészítése csak decemberben történik. Mindazok, akik már beföltötték 21-ik éveiket és be akarnak iratkozni az u. n. otthonlistába, jelentkezzenek a Zsidó Párt jogvédő irodájában Str. Gen. Gherescu 4. szám alatt.

— Kőszvényben szenved Ön? Kőszvényes megbetegedéséknél tudvalevőleg hibás vérösszetétel alapuló anyagcsere zavarról áll fenn. A kóros alkatrezseknek a vérből való eltávolítására a Tegal különösen alkalmas. A Tegal meggátolja a hgysav felgyülemelését és elősegíti a testből való kiválasztását. Több, mint 6000 orvos nagyon elismerően nyilatkozott a Tegal jó hatásáról.

— Beiktatták a marosvásárhelyi hitközség elöljáróságát. Vásárhelyi tudósítónk jelenti: A marosvásárhelyi hitközség meghiato ünnepségek között iktatta be az új előjárósági tagokat. Dr. Löwy Ferenc főbbi méltatta a beiktatási aktus jelentőségét, majd a gyermeknevelés fontosságáról beszélt. Végül az országfejlesztési kölcsön jegyzésére hívta fel a hitközség tagjait. Az istentisztelet után Kiddust adtak a Kulturházban az új előjáróság tiszteletére, amelynél a főbbi szólt fel, majd Sennensie Béla, az újból megválasztott elnök tartott pohárfeleköszöntöt.

Gloth paplan	Lei 300
Selyempaplan I.	Lei 580

Paplanok olcsón, nagy választékban

STEA S. A.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 9.

— Orosz feltalálók tökéletesítették a telefont. Benjaminov és Zodorogiu orosz technikusok új telefonkészüléket építettek, amelynél nagy előnye az, hogy a beszélőnek nem kell a mikrofon mellett állania, sőt a kagylót sem kell föléhez tartania. A beszélőtest elektrodinamikus hangszóró továbbítja úgy, hogy az az egész szobában hallható, másrészt pedig érzékeny mikrofon veszi fel a hangot, úgyhogy abba három-négy méternyi távolságról is be lehet beszélni. A készülék megkönnyíti egyuttal a beszélgetésekről készített gyorsíró felvételeket és lehetővé teszi, hogy a beszélőtest egyszerre többen is hallják. A moszkvai kommunista szervezet irodáiban már ezek az új telefonkészülékek működnek.

— A marosvásárhelyi Mizrachi átszervezése. Tudósítónk írja: A marosújvári Mizrachi csoport reorganizáló gyűlésén a következő vezetőséget választották meg: Heinrich Slomo elnök, Fogel Hermann társelnök, Landau József alelnök, Mihályi Miklós jegyző és ellenőr, Léb József pénztárnok, Hirsch Vilmos KKL-biztos. A választmány tagjai még Márton József és Schwartz Sándor. A gyűlés elhatározta, hogy héber nyelvkurzust szervez meg.

UJ KELET *Legújabb hírek*

Beterjesztették végre a Skoda-jelentést

Óvatos kifejezésekben emel vádat a vizsgálóbizottság a nemzeti parasztpárti kormány volt miniszterei ellen

Boila Romulus kérdésében a parlamentre bizzalja jelentés annak eldöntését, hogy vád alá helyezhető-e a kolozsvári egyetem jogi karának dékánja

Bucuresti-Bukarest, november 16. (Az Uj Kelet tud.) A Skoda-bizottság ma déli előtti ülésén Dimitriu elnök köszönetét fejezte ki Pop Valérnak a bizottság körében kifejtett munkájáért. Ezután Bonteu előadó vette át a szót és ismertette jelentését. Armand Calinescu nemzeti parasztpárti képviselő hosszu jelentést terjesztett be a Skoda-ügyről és a vizsgálat folyamán lefolyt tárgyalásokról. A bizottság néhány tagja tiltakozik e jelentés elfogadása ellen. Rövid vita után a bizottság hozzájárul Calinescu jelentésének emlékirat formájában való betérjesztéséhez, majd úgy döntenek, hogy mindkét javaslatot kinyomtatják és szétosztják a képviselők között, a bizottság pedig szünetet vesz ki magának a jelentések tanulmányozása végett.

Hátrányos a szerződés A jelentés konkluziói szerint a bizottság által vizsgálat tárgyává tett szerződés hátrányos a román államra nézve, amely jogtalanul és súlyosan meg lett károsítva. A rendelés tárgyának legalább egyharmadát az országban lehetett és kellett volna elkészíteni 1 milliárd 700 millió lej értékben. Az árakat szabálytalan módon 1 1/2 milliárd lejjel emelték fel a román állam kárára. A szerződést

titokban, az illetékes szervek megkérdezése nélkül kötötték meg és hiányzott a tehertételek könyve is. A hibának következményei voltak a szerződés végrehajtásánál történt nézeteltérések, a mezőgazdasági megrendelések, a rendelkezések felmondása és így pótolhatatlan késedelem következett be. Meg lehet állapítani, hogy mindezekért felelős a cég bukaresti képviselője, aki megengedett eszközökhöz folyamodott és elmérgesítette az atmoszférát, amelyben megkötötték a szerződést. Korruptió útján megszerezte az ország fejevkerzésére vonatkozó összes információkat, a beérkezett ajánlatokból számosat eltüntetett, hogy legyőzze a konkurenciát, azt a hitet keltette, hogy a jelentős üzemek kartelben állanak.

Kik a bűnösök A jelentés ezután felsorolja a román állam képviselőinek hanyagságát, hogy nem kérték be az összes fejevkerzőtől az adatokat az árak iránti tájékozódás végett. A táblázatok eltűnése, amely állítólag meg voltak a szerződés megkötésekor, igazolatlan és megmagyarázhatatlan.

A bizottság szerint kifogás alá esik továbbá olyan ár megkötése, amely maga a Skodának 1929 július 4-én tett ajánlatát meghaladja és amelyet a nemzetvédelmi tanács állandó delegációja áttanulmányozott. A hadi hatóképességre vonatkozó törvényes utasítások figyelmen kívül hagyása azon tény által, hogy a szerződés tárgyát 1.700.000.000 lej értékben az országban lehetett és kellett volna eszközölni. Egy ilyen szerződés fontosság tekintetében a törvény értelmében a minisztertanács hozzájárulását kellett volna bírnia. Az általános jogi elvek szerint a miniszteri felelősségben osztozkodniok kellene az összes közreműködő minisztereknek, azonban törvényeink értelmében emiatt a hadsereget illető ügy miatt csak a hadügyminisztert lehet bíróság elé állítani. A kamara lesz hivatva megvizsgálni, hogy e törvényes megkötések megtörténtek-e, míg a közjog által kijelölt bírói fórumok lesznek hivatva megállapítani, hogy vannak vagy nincsenek olyan személyek, akik üzérkedtek a szerződés megkötésénél.

Ki volt „Palaelibus“?

A Skoda-képviselő könyveiben a Palaelibus szót találták, amely többször is előfordul. A chiffre, amellyel ki lehetne deríteni, ki ez a Palaelibus, eltűnt és amiatt az akkori

igazságügyminiszter, Popovici Mihály intézkedései megsértik az illetékességre vonatkozó törvényi diszpozícióit.

A bizonyítékok eltűnése után keletkezett homályban mégis felmerül egy esetleges bűnös személye, Boila Romulusé. A kamara kell majd döntsön, hogy a cluj-i tábla mellett működő vagyonellenőrző bizottság birtoikában levő gyanúok alapján Boila Romulust a rendes bírói fórumok elé utalják-e vagy nem kijárási deliktuma miatt.

Ugyanezen deliktum miatt az ügyben

elrendelt vagyonellenőrző vizsgálat mellett, vagy annak befejezése után bíróság elé kell állítani Georgescu tartalékos ezredest is.

A jelentés rámutat azután arra, hogy a bizottság munkálataiból, amely minden figyelmet Zeletzky kihallgatási jegyzőkönyvének állítólagos meghamisítására fordított, minden csak egy feltevésre alapozzák, amit szükségesnek tartott az, aki nem tudta megvédeni Zeletzkyt.

Rosenberg párizsi szovjetügyvivő lesz a Népszövetség orosz helyettes főtitkára

Fokozódik Oroszországban az elégedetlenség Litvinov ellen. Anglia nem tárgyal Mandzsuria jövőjéről

Genf, november 17. A november 20-án kezdődő rendkívüli tanácsi ülésszakon fogják kinevezni a Népszövetség orosz helyettes főtitkárát. Ugy hírlik, hogy erre a tisztségre elsősorban Rosenberg, a párizsi szovjetkövetség ügyvivője, aki Dowgalewskij követ halála óta a párizsi szovjetkövetséget vezeti és Stein helsinki szovjetkötvet, a moszkvai külügyi népbiztoságnál a nyugati ügyek osztályának több éven át volt vezetője, jöhetnek tekintetbe.

Egyidejű londoni jelentés szerint a Star című lap moszkvai jelentése szerint Litvinovval szemben az elégedetlenség fokozódik. Azt vetik Litvinov szemére, hogy a

Franciaországhoz való közeledés és a Népszövetségbe való belépés nem képez elég biztos alapot Oroszország számára Japán ellen.

A Daily Express cikket közöl, mely szerint Mandzsuriában nagyarányú vasut- és utépitések folynak. Több japán nagyvállalat a városokban fonó- és szövőgyártelepeket létesít.

Tegnap Edon angol főpeccsétő az előző napokban megcáfolta a világsajtóban az utóbbi napokban terjesztett azon híresztelést, hogy Anglia és Japán között tárgyalások lettek volna Mandzsuria jövőjét és a távolkeleti általános politikát illetően.

Lehet-e zsidót kinevezni Románia tel-avivi attaséjának?

Az Universul fulmináns támadást intéz a kormány ellen, mert B. Bercovicit nevezte ki Tel-Avivba attaséjának

Cluj-Kolozsvár, november 17. (Az Uj Kelet tud.) A palesztinai fejlődés természetesen hozta magával, hogy Románia, mely földrajzilag Palesztinához a legközelebb fekvő mezőgazdasági ország, intenzíven kapcsolódik be az épülő Zsidóország kereskedelmi életébe. Az utóbbi két-három évben Románia termékeinek egyik legfontosabb piaca lett Palesztina, mely élőállat és termény, valamint faszülkségletét is főleg Romániából szerzi be. Ezzel szemben Románia csak nagyon kis mértékben kompenzálja a palesztinai piacot, ahonnan csak deligümmölsöket vesz fel olyan formán, hogy míg a Palesztinába irányuló román export az évi egymillió font körül forog, addig Románia alig ötvenezer font értékű árut vesz át Palesztinától.

Külön attasé Tel-Avivban

Természetes, hogy a román kormány különös figyelemmel kezelje a palesztinai piacot és a kereskedelmi együttműködés fejlesztésére sokféle intézkedést tett. A román-palesztinai kereskedelmi kamara

felállítását, Romániának a Levante telavivi vásáron való részvétele bizonyítékai annak, hogy a román kormány számottevő külkereskedelmi piacnak ismerte fel a palesztinai lehetőségeket. Így született meg az a gondolat is, hogy a már fennálló kereskedelmi és diplomáciai képviseletek mellett Tel-Avivban is attasét nevezzen ki a kormány. Manolescu Strunga ipari és kereskedelmi miniszter már ki is jelölte Románia telavivi attaséját B. Bercovici személyében, aki az ismert bukaresti bankár család egyik fiatal tagja.

Józan ésszel nehéz kifogást emelni az ellen, hogy a palesztinai piacra, ahol majd nem teljes egészében zsidók vásárolják fel a külföldi árut, a külföldi kormányok zsidókat nevezzenek ki a konzulátusokhoz. Németországot kivéve talán az összes államok kereskedelmi megbízottai zsidók Palesztinában és még egyszer sem történt meg, hogy ez ellen bárki is tiltakozott volna. A novumot a bukaresti Universul című lap szolgáltatja, mely kisebbség-ellenes uszításairól jól ismert a kisebbségi

közvélemény előtt. Az Universul vezető helyen foglalkozik a telavivi attasé kérdésével és fulmináns támadást intéz a kormány ellen, hogy egy ilyen fontos kereskedelmi helyre egy B. Bercovici nevű urat nevezett ki. Az Universulnak az a véleménye, hogy ez az ur nem képviselheti Románia érdekeit a palesztinai piacon, melyhez elegendő a már eddigi kereskedelmi hálózat, Manescu közkeleti konzul vezetésével.

Különös, hogy az Universul nem talál semmi különösöt abban, hogy a román fát, buzát és must ilyen Bercovici nevű egyének ezrei és tízezrei vásárolják meg Palesztinában, de felháborodik azon, ha a kormány zsidó megbízottat küld ki Palesztinába. A nemzeti munka védelmét túlzott mértékben még az ország határain túla is ki akarja terjeszteni az Universul, mely talán szívesen venné, ha az elbocsátandó állami tisztviselők ezreit Palesztinába telepítené a kormány.

A csernovici zsidó színház meghosszabbított vendéglátékának műsora

A nagy siker jegyében vendég szereplő csernovici jiddis színtársulat újra lejátszza azokat a nagyszerű operetteket, amelyek az elmúlt négy előadás során frenetikus siker jegyében kerültek színpadra. A kitűnő együttes szombaton délután fél hat órakor a Die Schikertét mutatja be, amely talán Sidy Thalnak, a társulat nagyszerű művésznőjének legnagyobb sikert darabja. Ebben négy fő szerepet játszik meg ez a ritka tehetségű fiatal színésznő. Szombaton este közkiadatra a Die Komödiantin c. mulatságos és gyönyörű muzsikájú operettet mutatják be újra, míg vasárnap délután a Die Rebezin, vasárnap este a Harz was bengt előadását ismétlik meg. Hétfőn este bucsuelőadásként a Chazendl c. operettet mutatja be a színház. A Chazendl Sidy Thal nadrag szerepe. Szombaton és vasárnap délután mélyen lezárt helyekkel tartja meg előadásait a színtársulat.

Meghalt dr. Fried János, a nagyváradi kereskedelmi Csarnok főtitkára

Oradea-Nagyvárad, november 16. (Az Uj Kelet tud.) Nagyvárad kereskedőtársulatának mély gyász van. Csütörtökről péntekre virradó éjszaka váratlanul meghalt dr. Fried János a Kereskedelmi Csarnok közel husz éven át volt főtitkára. Fried Jánoson egy évvel ezelőtt könnyebb természetű operációt hajtottak végre és az orvosok megállapították az alkalommal, hogy cukorbetegség szenved. Betegsége azóta komplikálódott és az elmúlt éjjel szívbénulást idézett elő, amely Fried dr. halálát okozta.

Az ágyához hívták dr. Molnár Vilmos főorvos már csak a beállott halált állapíthatta meg. Dr. Fried János ügyvédként kezdte a pályafutását, majd részt kért magának Nagyvárad gazdasági életének irányításából. A kereskedelmi politika terén elvitatlan szak tekintély volt, akinek véleményét felsőbb körök is nemegyszer kikérték. Vezető szerepet játszott Nagyvárad város közéletében és az imperiumváltozás óta megszokás nélkül tagja volt a város ügyeit vezető bizottságoknak. Temetése vasárnap délelőtt 10 órakor lesz a Kereskedelmi Csarnokból.

A szamosújvári Wizo folyó hó 17-én szombaton este 9 órai kezdettel tartja a Korona-szálló kisteremében második teastjét. Tea után Bialik életéről és költészetéről tart előadást Goldstein Adolfné, revüt tart Schwartz Sándorné.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R.T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 10. Telefon: 9-77.

Cenzurat

Tételek a Siancu

Itélkeztek tehát az ancu kapitány, aki lása után mindössze tartóztatásban, most mondhatja magát.

Kézén, amely Tisc senkinek sem áll több foltok bélyegét ker minden bizonytal felmentő verdikt, ha hosszú sora is, amel nem a nemes önzet mintázták meg a vá

Az esküdtzéki vez és senkinek sem ni egy itélettel, amel tot Tischler Mór me beri tragédiája után.

De tr a is áll szá gyává tenni az ifo amely sem bennünke teményét nem érte Ezen a téren, hogy nyos joggyakorlat fe meglepő, ha ennek a szempontjai nem ér Siancu rokkant kapit ben. Hiszen pontosa hogy egy obskurus í jai hasonlóképpen it Codreanu fölött, aki némította a rendhó sen fellépni merészk prefektust.

Manciu prefektus a formában való sza maort elszigetelt akadjanak argumet diáktársára emelő is. Hogy ne is szólja David Falkról, a ti vici zsidó diákról, ak szék folyócsáján terit gárdista, Nicolae To kül, hogy az itélet ehen a cselekedetbe volna a bűnösség kr

Ilyen előzmények tott a Siancu-perre? esz-be másirányu egy alaposan megsz az esküdték előtt fel a tettét mint a ny önzetlen és hazafias Tischler Mórral, a té áron hereszteni aka És mégis. Akadta bőző jogi és emberl bivatkozással hegeset dolatot, hogy az ifo mentő lesz. Hivatko kosság a törvényes ügyesnek és bírák sz akiknek vallomása tatba annak eldönté vagy sem az előre m követett emberöltés e

Hivatkoztak tová ben történt egy más fiatalember hazafias vatkozással meggy szinajai pályaudvaro miniszterelnököt.

Egy egész ország akkor a galád merés sejtő hatása alatt e effele felbuzdulások honcrló lelkek is. megdöbbenő fényé ara az igazságra, az színtünk meg e lap hogy a gyilkosságol felmentő itéletek fognak vezetni. A sz szemponthól is embe mer határokat. Ninc ismer megállást, ha végrehajtó hatalom parancsolja idejében

Ezekkel az érvelke valóság: az iffovi es je, amely akárhogyan dolgot, szankcionálta